

Mūsų laikraštis

MEMMINGENAS
1948 M. RUGSĖJO 29. D.
TREČIADIENS
NR. 103 (486) III. METAI

LAIKRAŠTIS LIETUVIŲ VISUOMENEI

Prašo Pabaltijo būklės klausimą iškelti JT sesijoje

Lietuvių delegacija pas prezidentą Trumaną

Susaukė Saugumo Tarybą

Paryžius (Dena/Alp). Saugumo Tarybos pirmininkas britų atstovas Cadoganas antradienį susaukė Saugumo Tarybos posėdį. Darbų tvarkoje yra Heiderabado ir Indijos santykiai ir siūlymas priimti Bulgariją į Jungtines Tautas.

Prieš Bulgarijos priėmimą į Jungtines Tautas yra griežtai pasisakiusi JAV neperseniai Bulgarijai įteiktoje notoje, kurioje Bulgarija buvo pavadinta policine valstybe. „Paraką reikia laikyti sausa“

New Yorkas (Dena/Reuteris). Prezidentas Trumanas be rezervų pritarė paskutinajai Vakarų valstybių pasiūstai notai, kuri pasiūsta Sovietų Sąjungai.

Viename bankete Trumanas pasakė: „Tarka yra svarbesnė, nekaip ar aš būsiu prezidentu. Dabar paraką reikia laikyti sausa“.

Respublikininkų kandidatas į prezidentus Deweys savo rinkiminėje kalboje pasakė, kad Amerika toliau stengsis kurti taiką ir su savo vyriausybe yra vieninga dėl jos vedamos užsienio politikos.

Senatorius Vandenbergas, senato užsienio reikalų komisijos pirmininkas, pasitaręs su vadovaujantais respublikininkų politikais bei kandidatu į prezidentus Deweyu, pareiškė, kad visa Amerika yra vieninga dėl vyriausybės vedamos užsienio politikos.

Taršai beveik be pertraukos

Paryžius (Dena). Prancūzijos užsienio reikalų ministerijos patalpose turėjo kelis pasitarimus Vakarų valstybių užsienio reikalų ministrai. Šalia ministrų tame posėdyje dalyvavo britų ir amerikiečių ambasadoriai Paryžiuje Harvey ir Cafferys, amerikiečių ambasadorius Londone L. Douglasas ir užsienio klausimų žinovas Bohlenas.

Be to, Paryžiuje Quai D'Oorsay rūmuose pasėdžiavo vadinaujanti bėdos komisija, kuri sudaro Amerikos ambasadorius Londone L. Douglasas, britų užsienio reikalų ministerijos Vokietijos skyriaus viršininkas Strangas ir prancūzų ambasadorius Londone Massiglias.

Tebesvarstoma Berlyno bylos procedūra

Paryžius (Dena/Reuteris). Britų, amerikiečių ir prancūzų Berlyno klausimo žinovai pirmadienio vakare tarėsi, kokią procedūrą pasiūlyti Saugumo Tarybai Berlyno klausimu. Diplomatiniai sluošniai mano, kad dar truks keletą dienų, kol Saugumo Taryba imsis tą klausimą svarstyti.

Trijų Vakarų valstybių užsienio reikalų ministrai, sutikę su savo žinovų rekomendacijomis, bendrai kreipsis į JT generalinį sekretorių Trygvę Lie ir paprašys kiek galint skubiau perduoti Berlyno klausimą Saugumo Tarybai ir jį apsvastyti.

Respublikos įėgos laimė

Batavija (Dena/Reuteris). Indonezijos respublikinė Antaros žinių agentūra informuoja, kad respublikos daliniai kovose su sukilėliais turėjo visą eilę pasisėkimų ir dabar žygiuoja į Madiuną.

Vienas pulk. leitenantas, kuris neseniai buvo atleistas iš vyriausybės kariuomenės ir po to buvo perėjęs pas komunistus olandų užimtoje Semarango srityje paskelbė „tautinio fronto vyriausybę“.

Paskutinė valanda

Paryžius. Trys Vakarų valstybės trečiadienį popietį įteiks JT generaliniam sekretoriui memorandumą, oficialiai reikalaujamos Berlyno ginčą iškelti Saugumo Taryboje. (D/R).

Paryžius. Penki Vakarų Unijos krašto apsaugos ministrai nutarė steigti nuolatinę organizaciją, kuri tvarkytų naują bendrą Unijos gynybos politiką. Šis nutarimas padarytas iš klausus 5 valstybių generalinių štabų viršinių pranešimus. Bendroji politika turi laiduoti penkių valstybių saugumą pagal Briuselio sutartį ir JT chartą. Naujoji organizacija, kuri bus atsakinga penkiems ministeriams, tirs taktinius ir techninius V. Europos gynybos klausimus. Į gynybos klausimus įeina ir bendros saugumos, oro ir vandens karo jėgų vadovybės su nuolatiniu pirmininku sudarymas.

Amerikos Lietuvių Tarybos pastangomis š. m. rugsėjo mėn. 16. d. JAV prezidentas priėmė Baltuosiuose Rūmuose, Washingtone, Lietuvių delegaciją. Delegacija sudarė ALT Vykd. Komiteto nariai: Leonardas Simutis, pirm., Dr. P. Grigaitis, sek., Mikas Vaidyla, išd., visi iš Chicagos, adv. J. Grigalius, vicepirm., iš Bostono, ir P. Dargis, Politinės Komisijos narys, iš Pitsburgho.

Delegaciją pristatė prezidentui ją palydėjęs Baltuosius Rūmus Mr. Joseph Lawrence, Demokratų Partijos Nacionalinio Komiteto narys. ALT pirm. L. Simutis tarė įžangos žodį, paaiškindamas ALT siekimus ir šios delegacijos tikslą. Po jo Dr. P. Grigaitis įteikė prezidentui ALT memorandumą, pakartodamas žodžiu jo turinį.

Šiuo memorandumu ALT prašo prezidentą pavesti JAV delegacijai Paryžiuje iškelti Jungt. Tautų susirinkime reikalavimą sudaryti specialią komisiją, kuri iširtų Lietuvos ir kt. Pabaltijo kraštų dabartinę padėtį ir sustabdytų nekaltų gyventojų naikimą. Toliau prašoma JAV vyriausybę viešai pareikšti, kad ji nesutiks pasirašyti Europos taikos sutarties, jeigu nebus atstatyta Nepriklausoma Lietuva ir kiti Pabaltijo kraštai.

Prezidentas Trumanas, atsakydamas į Dr. Grigaičio kalbą, pareiškė, kad susitariant dėl galutinės taikos Europoje, turės būti grąžintos laisvės Čekoslovakijai, Rumunijai, Vengrijai, Lenkijai ir kt. kraštams; jaisi nematęs pagrindo, kodėl turėtų būti išskirtos ir Pabaltijo valstybės. Jungt. Amerikos Valstybės dirba, kad būtų pasiektas toks taikos sprendimas ir nesiliaus stengusios, kad to būtų pasiekta taikingu keliu.

ALT delegacija padėkojo prez. Trumanui už jo susirūpinimą tremtinių reikalais ir pastangas atidaryti jiems duris į šį kraštą. Po to delegaciją prezidentas paprašė kartu nusifotografuoti. Audiencija truko 20 minučių, ir visą laiką prezidentas buvo labai draugiškai nusiteikęs.

Tai jau yra antras pasimatymas su prez. Trumanu Baltuosiuose Rūmuose. Pirmą kartą lietuvių delegacija lankėsi pas prez. Trumaną 1946 m. spalio mėn. 29 d. Šiuo metu prez. Trumanas yra labai užimtas valstybės ir rinkimų reikalais, bet vis dėlto jis rado laiko pasimatyti su lietuvių delegacija.

Dieną prieš tai ALT Vykd. Komitetas turėjo pasimatymą Washingtone su Demokratų Nacionalinio Komiteto pirmininku senatoriumi McGrathu, ir jo padėjėju J. Lawrence. Sen. McGrathas padarė ta progą viešai pareikšti dėl Lietuvos, atšikiai pasisakydamas už nepriklausomą Lietuvos atstatymą. Jo pareiškimo, taip pat kaip ir ALT memorandumo tekstai buvo vietoje išdalyti spaudos reporteriams. Apie šią lietuvių audienciją plačiai rašo JAV spauda.

ALT sekretoriatas

Krylovo vežimas Jungtinėse Tautose

Paryžius (Dena). Pirmadienį Jungtinėse Tautose vyko dar bendri debatai. Čekoslovakijos užsienio reikalų ministeris Clementis pareiškė, jog teigimas esant tariamą „geležinę uždangą“ yra daromas imperialistinis tikslas. Jau iš pat pradžių J. Tautose pasirodė kai kurių jos narių reakciniai tikslai. Yra tautų, kurios nenori bendradarbiauti, ir tą kaltę meta kitiems. Geriausias įrodymas, kaip nėra laikomasi JT chartos, yra Graikija, kur Vakarų valstybės pademonstravo viešą intervenciją.

Pakistano užsienio reikalų ministeris Ispėjo, jog Rytai niekada nesutiks su tuo, kad būtų sukurta suvereninė žydų valstybė. Žydiškos valstybės sukūrimas būtų tik kaip pašalinis kūnas Viduriniuose Rytuose, kuris tik chirurgų pagalba galėtų būti pašalintas.

Olandijos atstovas pareiškė, kad Olandija nepripažins Saugumo Tarybos kompetencijos įsikšti į Indonezijos ginčą. Ji to nepripažino ir nepripažins, nors ji praėjusiais metais ir priėmė Indonezijoje taikomą komisiją. Tai yra dėl to, kad tam tikri sluosniai stengiasi išnaudoti visus galimus būdus skilimui padaryti tarp Olandijos ir Indonezijos respublikos ir įvykius taip paveikti, kad Indonezijoje būtų sukurtas kraštutiniškas režimas. Olandija prasarė, kad ji visomis priemonėmis kovos su užsienio infiltracija, kuri veda į terorą ir žudynes.

Prancūzijos užsienio reikalų ministeris Schumanas pareiškė, kad Prancūzijai pagrindinė problema yra Europa ir jos rūmuose — Vokietija. Prancūzija negalinti pritarti tokios Vokietijos atstatymui, kuri galėtų vėl pradėti agresiją.

Berlynas apeliuoja į Jungtines Tautas. Berlynas (Dena). Pirmadienį Berlyno magistratas nepaprastam posėdyje priėmė apeliaciją į Jungtines Tautas, kurioje apgailėtauja keturių valstybių pasitarimų nutūrkimą Berlyno klausimu.

Berlyno klausimas perduotas Saugumo Tarybai

Paryžius (Dena/Alp). Sovietams sudarius sąlygas, kad tiesioginiai pasitarimai Berlyno blokadai spręsti pasidarė nebeįmanomi, Vakarų valstybės buvo priverstos kreiptis į JT Saugumo Tarybą, pasilaikydamos sau teisę imtis visų priemonių savo pozicijoms Berlyne išlaikyti.

Sovietų atsakymo nota buvo įteikta atitinkamos sostinės rugsėjo 25 d. Tassas tos notos turinį paskelbė rugsėjo 26 d. Toje notoje pakartojama Kremliaus pažiūra, kad susisiekimo suvaržymas tarp Berlyno ir vakarinių Vokietijos zonų yra tikrai saugumo priemonė, kad būtų apsaugotas sovietų okupacinės zonos škis nuo dezorganizacijos, kurią sukėlė valiutos reforma Vakarų Vokietijoje.

Berlyne karinių gubernatorių pasitarimai dėl to nutrūko, kad Vakarų valstybių kariniai gubernatoriai kilusius nuomonių skirtumus vėl perdavė į Maskvą, išsiaiškinti su sovietų vyriausybe. Gerai informuoti sluošniai teigia, kad Vakarų valstybės savo skunde Saugumo Tarybai, remiasi JT chartos 7 skyriumi, 39 str., kuris numato ūkinį, politinį ir karinį priemonių taikymą Saugumo Tarybos sprendimui įgyvendinti.

Kadangi Saugumo Tarybos nutarimams reikalinga mažiausia 7 tautų balsų, o 7-tas balsas kaip tikta yra Ukrainos, kuri be abejonės palaikys Sovietų Sąjungą, Saugumo Tarybos sprendimas aplamai darosi problematinis. Cia priduriama, kad ST nėra vienintelė institucija tam klausimui spręsti. Yra dar viena galimybė — tą klausimą perduoti tarptautiniam tribunolui. Be to yra galimybė ST „paruošti siūlymus“, kurie būtų pagrindu užmęgsti suinteresuotų valstybių naujoms tiesioginėms deryboms.

Amerikiečių informuoti sluošniai Berlyne nesitiki greito Berlyno klausimo sprendimo.

KREMLIUI RŪPĖJO LAIMĖTI LAIKĄ

JAV užsienio reikalų ministerijos baltoji knyga atdengia, kaip vyko ir dėl ko nutrūko derybos

Washingtonas (Dena). Amerikos užsienio reikalų ministerija pirmadienį paskelbė baltąją knygą, kurioje chronologiškai atvaizduojami įvykiai, dėl kurių nutrūko Maskvos pasitarimai Berlyno klausimu.

Baltojoje knygoje išdėstytos sovietų priemonės, privedusios prie Berlyno blokados ir valiutos reformos sovietų zonoje. Amerikos nuomone, sovietai derybas vilkino, tikėdamiesi, kad Berlyno aprūpinimas oro keliu pasunkės rudeniui beartėjant, ir Vakarų valstybės dėl to pasidarys nuolaidžios.

Baltojoje knygoje nuodugniai atvaizduojamas šis „nuasalinimo“ metodas: joje sudėtos Vak. valstybių visos slaptos notos ir memorandumai Sovietų S-gai ir atvaizduojama visa slapty pasitarimų Kremliuje eiga.

Iš to dokumento iškyla aiškstėn gal vienas įdomiausias faktas, kad nuolaidų Vakarams daryti labiau buvo linkęs Stalinas, o ne jo valdiniai. Pirmojo susitikimo progai jis pasakė, kad sovietai nemana Vakarų sąjungininkų vartyti iš Berlyno, ir suteikė rimtų vilčių krizei likviduoti.

Stalino patikinimus niekais pavertė Molotovas ir Sokolovskis, pačiam Stalinui išvykus atostogų. Pasak baltąją knygą, derybų eigos būta šiokioms: Rugsėčio 27. d. patvirtinamos direktivos kariniams gubernatoriams. Dėl komunistų nesustarima.

Rugsėčio 31. d. Pasitarimai techniniais klausimais. Berlyne derybos nesiseka. Rugsėjo 14. d. Vakariečiai prašo Kremlių Sokolovskiu atkartotinal paaiškinti instrukciją.

Rugsėjo 18. d. Molotovas atsako, kad instrukcijų nesilaiką vakariečių gubernatoriai, o ne Sokolovskis.

Rugsėjo 22. d. Įteikiama nota, kurioje nurodoma, kad derybos galėtų būti vedamos tik blokadą atsaukus.

Rugsėjo 25. d. Molotovas pareiškia, kad sovietai reikalauja visiškos oro susisiekimo su Berlynu kontrolės ir kad derybų palaiškymo klausimas priklauso nuo vakariečių, jei jie pritaris šiam ir kitiems sovietų reikalavimams.

Sovietų obstrukcija gali sugriauti J. Tautas

Bevino atsakymas Višinskiui

Paryžius (Dena). D. Britanijoje užsienio reikalų ministerio Bevino kalba JT pilnatyje buvo didelė įvykis. Bevino kalba iš minutės į minutę darėsi vis reikšmingesnė, kada jis pradėjo atsakinėti atšikiais ir parinktais argumentais į Višinskio kaltinimus.

Pradžioje, kalbėdamas Palestinos klausimu ir informacijos laisvės pagrindinių principų klausimu, Bevinas buvo labai ramus, bet pradėjo kaisti, kada jis griežtai atmetė Lenkijos užsienio reikalų ministerio abejonės dėl Marshallio plano ir sovietų atsikarmą priimti į JT Ceiloną, Irlandiją, Transjordaniją ir Italiją.

Veto teisės jo kraštis iš esmės neatmeta. 1946 m. New Yorke jis buvo numatęs pasiūlyti projektą JT chartai pakeisti.

Kada Bevinas prisiminė sovietų elgesį Turkijos ir Graikijos klausimu, jis stipriai sudavė kumščiu į prelegento pulką. Saltasis karas, susuko Bevinas, yra vedamas sovietų, ne Vakarų valstybių. Ir su ironija jis pasiūlė, atsakydamas į Višinskio siūlymą sumazinti ginkluotą pajėgas, kad Višinskis nors kartą pateiktų tikras žinias apie Sovietų Sąjungos apsiginklavimą.

Klausytojų dėmesys pasiekė zenitą, kada Bevinas ėmė atsakinėti į Višinskio pareiškimus dėl Vokietijos ir pasakė, kad Sovietų Sąjunga Byrneso sutarties projektą dėl ilgametės Vokietijos kontrolės atmetė. „O dabar tvasta gali atsisotiti, tarė kreipdamasis į Višinskį, ir imti versti kaltinimus mums“. Pakeltu balsu Bevinas sušuko: „Jeigu Sovietų Sąjunga bijo, kad Anglija dalyvaus bet kokiam sovietų užpuolime, tai jį gali nusiraminti. Anglija to niekada nedarys“. Tuos žodžius sakant Višinskis sėdėjo nekurtėdamas su klausomuoju aparatu ant galvos. Ir Marshallis klausėsi labai įdėmiai. Bevinas prisiminė ir Višinskio kaltinimus. J. A. Valstybėms ir pareiškė, kad jie nedaro jam jokio įspėdžio.

Prieš baigdamas Bevinas įspėjo sovietus, jog jie, besirūpindami kitų teritorijose

ruošti antpuolį prieš Vakarų, sudarys labai keblią padėtį, kurioje Vakarai bus priversti rūpintis savo gynyba. „Pakanka gyventi šitame kvailių rojuje“, pareiškė Bevinas.

„Jei negalima žengti į priekį pasauline baze, kaip tikėjomės, tai turime eiti regionaline baze. Turime jungtis su tais, su kuriais galime jungtis ir bendradarbiauti. Pasitikėti tais, kurie pasiryžę pasitikėti mumis. Iš šitokios labai regionalios konstrukcijos gali kada nors atsirasti ana pasaulinė vyriausybė, kurios trokšta žmonija“.

Bevino kalbą visa britų spauda sutiko palankiai ir deda pritariamus komentarus.

Amerikoje sudarytas „karo kabinetas“

Washingtonas (Dena/Reuteris). Dabartinėje Europos krizėje pagrindinis Amerikos politikos instrumentas yra savotiškas „karo kabinetas“. Si įstaiga vadinais tautine saugumo taryba, kuriai prezidentas Trumanas yra pavadęs planuoti karines ir diplomatinės priemones ir jas derinti su valstybės saugumo reikalavimais.

Lig šiol vos žymus šios tarybos darbas neseniai pasidarė aiškus visuomenei, kai taryba buvo sukviesta posėdžio į Baltuosius rūmus, kad aprobuotų naujus Amerikos žygijos ryšium su padėtim Berlyne ir suderintų su dabar galimu panaudoti kariniu potencialu.

Tautinę saugumo tarybą sudaro: užsienio reikalų ministeris Marshallis, krašto apsaugos ministeris Forrestalis ir trys jam subordniuoti armijos, karo laivyno ir karo aviacijos ministrai. Į tarybą įeina ir valstybės išteklių tyrinėjimo įstaigos pirmininkas Hillis. Užsienio reikalų viceministeris Lovettas beveik visada dalyvauja posėdžiuose, o dabar pavaduoja užsienio reika-

lių ministerį Marshallį. Taip pat dalyvauja ir žvalgybos direktorius Hillenkoeteris, kurio organizacijai po karo pabaigos pavesta koordinuoti visus JAV užjūrio žinių šaltinius.

Tarybai pavesta sudaryti Amerikos užsienio politikos gires, atsivėlgiant į krašto saugumo reikalavimus. Dažniausiai derina pažiūras, kurias užsienio reikalų ministerija laiko rekomenduotinomis, o kariuomenė — tikslingomis. Kiekvienoje ministerijoje veikia specialios planavimo komisijos.

Vienai komisijai vadovauja užsienio reikalų ministerijos Rusijos klausimų žinovas G. Kennanas, kita dirba gen. Wydemeyero, Tolimųjų Rytų žinovo vadovaujama, trečia vadovaujama gen. Norsta-Lo, žymaus aviacijos stratego, ir dar vienai vadovauja admirolas Strubls.

Svarstant opius klausimus kritiškais atvejais atsiklausiama prezidento nuomonės. Dėl politinės krizės Europoje ši Amerikos saugumo įstaiga įgyja vis didėnę reikšmę.

Savaitinė politikos apžvalga

Berlynas - tarp Krimo ir Paryžiaus

„Dėl Berlyno nelenktyniausime“ ... Londone turimomis žiniomis, pereitą savaitę generalisimus Stalinas ne tik gėrėjosi švelniu Krimo rudeniu, bet ir intensyviai posėdžiavo su savo patarėjais. Neatsitiktinai tuo laiku Krimo viešėjo kitų kraštų komunistų vadai, ypač Tito kaimynai — Goltwaldas, Paukeris, Dimitrovas. Nesunku įspėti, apie ką jie ten tarėsi — juk sovietų politika vis daugiau ir daugiau kilmsta į balą.

Dar prieš trejus metus generalisimus galėjo džiaugtis šviesiomis ateities perspektyvomis. Lygiai kaip ir 1939 metų vasaros pabaigoje. Tasyk jo paktas su Hitleriu sukrustė karą, ir jis jau svajonėse matė, kaip jam atsiduoda nukraujavusi Europa. Ta svajonė neišsipildė, bet 1945 m. jis vėl gavo vilkies. Tų metų naktį iš kovo 22. į 23. dieną amerikiečiai pralaužė Vokietijų Vakarų frontą, greit pražygiavo Vakarų Vokietiją ir, nekieno nelaimi, sustojo prie Elbės 160 kilometrų nuo Berlyno, kurį tik prieš sovietus gynė wehrmachto likučiai. Susidomėjusius žurnalistams, gen. Eisenhowerio štabo viršininkas, dabartinis amerikiečių ambasadorius Maskvoje, gen. Walteris Bedell Smithas pareiškė:

„Mes jokiū būdu nelenktyniausime“ surusais ... šiuo momentu turime skubusių reikalų...“ Mat, Rooseveltas buvo pažadėjęs Stalinui leisti pirmam užimti Berlyną ir Prahą — norėjo generalisimui padaryti malonumą. Tuo laiku amerikiečiams atrodė svarbiau už tušėją garbę apsaugoti ateinančias kartas nuo karo. Taip bent pereitą savaitę Paryžiuje aiškino Marshallis. Kad ir kaip būtų — prieš trejus metus amerikiečiai pradėjo tokia smarkia demobilizacija, kad jos negalėjo sukontroliuoti ir, suprantama, sumušė visus tos srities rekordus. Ir britai buvo smarkiai nukamuoti. Žodžiu, Stalinui atsivėrė vartai į Europą. Kaip toje vokietų pasakoje — kepti karveliai patys skrido į burną. Betečas iš Londono į Prahą važiuo per Maskvą, Stalinui nusilenkti važiuo ilgasis de Gaulle. Ir britai tikėjosi Maskvoje rasti atramos prieš nepaprastai sustiprėjusią Ameriką ...

„Jei dievai nori ką nubausti — visų pirma atima protą“ Stalinui tada pasirodė, kad laukiama valanda atėjo. Jam teireikia išiešti ranką — ir viskas jo. Ir jis ėmė iki ... paspringo. Jam tada atrodė, kad tokiu tempu, kokiu amerikiečiai atliko demobilizaciją, tokia pat sparta kapitalistinė pasauli ištiks ir ūkinė krizė. Juk tai Marxas seniau buvo numatęs! Tos valandos belaukdamas jis ėmė vieną kraštą po kito. Bet jiems nieko negalėjo duoti, tik imti, užtat turi tuose kraštuose kovoti su trijų galinių priešų koalicija: patriotizmu, ūkininkijos prisiršimu prie žemės nuosavybės ir religija. Ir tų kraštų komunistai, nieko joms neduodamas, bet iš jų imdamas, jis negali pasitikti — tai įrodo Titas. Jis pakartojo tą pačią klaidą, kurią tose srityse sykį jau padarė jo sąjungininkas Hitleris. Mes žinome, kad jei Reicho führeris būtų kitaip elgėsis, jam Rytuose daugiau būtų sekęsi. Jis tačiau kitaip elgtis negalėjo, nes jam pačiam visko trūko — jis galėjo tik plėsti. Tas pats likimas ištiko dar biednesį Staliną. Nepasisekimus viduje — už geležinės uždangos — jis stengėsi išlyginti agresyvia užsienio po-

litika, kuri pradžioje jam žadėjo tiek daug pasisekimų. Tačiau jis ją įvykdė taip, kad pereitą trečiądienį Bevinas galėjo pareikšti žem. rūmuose:

„Vakarų valstybės Berlyno klausimu yra visiškai vieningos, jos taip pat visiškai sutaria dėl politikos, kurios, reikėtų griebtis, jei dabartiniai pasitarimai būtų nesėkmingi.“

Apie lotynų posakį: „Divide et impera“ — skaldyk ir viešpatauk — Stalinas, greičiausiai, nieko nebuvo girdėjęs. Pasekmės: Berlynas apžiotas, bet jį visai nukąsti nedrašu. Nepasitenkinimas viduje, bendras frontas išorėje.

„Turime rasti kelią rodančią žvaigždę ...“

Prieš trejus metus visi pripažino Rusijos specialius interesus Rytų ir Vidurio Europoje. Šiandien kandidatas į JAV prezidentus Thomas E. Deweys kalba savo rinkikams:

„Jei mes norime nustatyti savo (užsienio politikos) kursą ateinančioms metams, turime rasti žvaigždę, kuri rodytų mums kelią. Tai visai lengva. Mūsų krašto šaknys yra ne materialinės, bet moralinės ir dvasinės ... Ne atsitiktinai Jungtinės Valstybės yra viso pasaulio vilfies žibintas. Mes tikime laisvę mūsų kaimynų, tiek kitoje pusėje gatvės, tiek kitoje pusėje vandenyno — tą pačią laisvę, į kurią patys turime pretenzijų. Tačiau gyvename pasaulyje, kuriame siaučia tironai. Milijonai šeimų, kurios pažinojo laisvę, gyvena nelaimę nežančių žingsnių baimėje ir laukia lauzimosi į duris. Milijonai, kurie dar džiaugiasi laisve, bijo, kad kokia nors krizė ar kitas pretekstas bus panaudotas tam, kad juos payergus. Milijonai, gal būt, dešimtys milijonų — niekas tikslaus skaičiaus nežino — turi koncentracijos stovyklose bādauti ir nusidirbti iki mirties ...“

T. E. Deweys žino, kam kalba. Tokiame cowboy' steite, kaip Texasas, viešosios nuomonės tyrinėjimas nustatė, kad 86% visų paklaustųjų nori, kad amerikiečiai liktų Berlyne, net jei tai reikštų karą, tik 4% mano, kad reiktų iš Berlyno pasitraukti, o 10% neturi savo nuomonės! Ką mano Amerika, aišku, ji ginckuojasi, jos užsienio reikalų ministeris Marshallis JT visuotiniame susirinkime visu rimtumu konstantuoja, kad „sisteminas nesiskaitymas su pagrindinėmis, žmonių teisėmis yra tikroji daugumos mūsų sunkumų priežastis ... mes neatsisakysime principų ... neprekiusime kitų tautų teisėmis ir laisve.“

Kitai sakant, dėl dabartinio įtempimo, kuriuo taip skundžiasi 58 tautų atstovai Paryžiuje, yra kaltas bolševikinis režimas. Deweys užsienio politikos žvaigždė sako, kad visų laimei reikia tą režimą laisvės vardan sukaikinti. Jau šiandien JAV paruošties stovyje laiko 13.000 modernių lėktuvų, šaukia tarnybon 10.000 atsargos aviacijos karininkų, jos galima pramonė dirba karo reikalams. D. Britanija sustabdė svarbiai vykstančią demobilizaciją Sudaromi sąrašai vyrų ir moterų, kurie pirmą pavojais valandą papildys priešlėktuvinės apsaugos eiles, skubiai remontuojami karo laivai, padvigubinama sprausminių lėktuvų statyba.

„Reikia skubiai nusiginkluoti“

Mes nežinome, ką nutarė Stalinas Krimė, apie jo pasitarimus, greičiausiai, nebus paskelbtas joks komunikatas. Bet žinios iš D. Britanijos ir JAV jam nemalonios. Višinskis visai rimtai susirūpinęs šaukė Paryžiuje, kad prieš sovietus rušiamas karas. Sovietų diplomatai tai kartoja, kaip papūgos jau trečius metus, ir kaip varnos iškrankėjo sau nelaimę. Stalinas žino, kad norint pakreipti ateities įvykius kita vaga, jam reikia padaryti kokį ypatingą žygį. Staigus nusileidimas Berlyno reikale suduotų jam skaudų smūgį jo orumui, todėl čia jis negali griebtis ypatingos iniciatyvos, reikia palikti tų įvykių raidą likimui. Jis žino, kad Vakarai karo dar nenori. Todėl galimas dalykas, kad jis, įtempimui dar daugiau sustiprėjus, išeis su kilniu siūlymu atitraukti visas kariuomenes iš Vokietijos. Ir tai ne dėl to, kad vadinamoji Pauliaus armija būtų pasiruošusi užimti visą Vokietiją, ne, jis, gal būt, paaukotų savo SED. Jei jis tikrai nustojo vilties įsigalėti Vakarų Europoje, jis tikrai turėtų pagedauti nepriklausomas Vokietijos. Lipmanas jau prieš pusę metų aiškino, kad tikrai nepriklausoma Vokietija iš tikrųjų ilgainiui pakliūtų smarkint rusų politikos įtakon. Mač, Vokietija galėtų gyventi tik iš prekybos su rusų kontroliuojamais Rytais, iš ten gautų žaliavas ir maistą, ten parduotų savo prekes, kurioms kitur nėra vietos. Tačiau šiandien Stalinas sulaukė tokio momento, kad jau niekas nebetiki. Jei jis ir iš tikrųjų padarys tokį siūlymą, visis norės išjūreiti tik kokią klaidą. Štai prie ko privedė jo pokario politika. Bet ir dabar reikia ką nors daryti. Pereitą šeštadienį žurnalistai gođžiai gaudė dar prieš Višinskio kalbą dalinama tos kalbos tekstą. (Mat, JT priimta tekstą būsimos kalbos išdalyti žurnalistams, kad tie, dar oratoriui nenulipus, nuo tribūnos, galėtų ją pranešti savo redakcijoms). Višinskio tekste žurnalistai rado tik įprastą amerikiečių plūdima, bet ir čia jie susidūrė su sovietų klaida. Višinskis pasakė ne tik tai, ką jie jau žinojo, kad jis pasakys, bet dar pridėjo tai, kas išdalytame tekste nebuvo pažymėta. Jis, būtent, staiga pasūlė 5 did. valstybėm nusiginkluoti, būtent, per metus sumažinti 1/3 savo kariuomenės ir uždrausti puolimui naudoti atomines bombas. Tačiau tas jo sąlymas buvo sutiktas su rūgščia šypsena. Anot, Mc Neilio, jo kalba veikė kaip pirmadienį pateikiami sėkmadienio pietų likučiai. Kas gi gali patikėti, kad sovietai trečdaliu sumažins savo kariuomenę, jei dabar niekas nežino jos tikslaus skaičiaus. Juk sovietai viską praneša tik nuosimūais, bet ne realiais skaičiais. Nulį gali padalyti iš trijų, vis tiek jis liks nulis. Stalinui reikia ką nors gudresnio sugalvoti. Bevinas jam trečiądienį davė gerą patarimą: „Gyvenk kaip nori, bet tik savo teritorijoje!“ Tačiau Stalinui ir toliau atrodė, kad teroras yra vienintelė jam priinama priemonė ne tik vėdaus, bet ir užsienio politikoje. VM

„Reikia skubiai nusiginkluoti“ Mes nežinome, ką nutarė Stalinas Krimė, apie jo pasitarimus, greičiausiai, nebus paskelbtas joks komunikatas. Bet žinios iš D. Britanijos ir JAV jam nemalonios. Višinskis visai rimtai susirūpinęs šaukė Paryžiuje, kad prieš sovietus rušiamas karas. Sovietų diplomatai tai kartoja, kaip papūgos jau trečius metus, ir kaip varnos iškrankėjo sau nelaimę. Stalinas žino, kad norint pakreipti ateities įvykius kita vaga, jam reikia padaryti kokį ypatingą žygį. Staigus nusileidimas Berlyno reikale suduotų jam skaudų smūgį jo orumui, todėl čia jis negali griebtis ypatingos iniciatyvos, reikia palikti tų įvykių raidą likimui. Jis žino, kad Vakarai karo dar nenori. Todėl galimas dalykas, kad jis, įtempimui dar daugiau sustiprėjus, išeis su kilniu siūlymu atitraukti visas kariuomenes iš Vokietijos. Ir tai ne dėl to, kad vadinamoji Pauliaus armija būtų pasiruošusi užimti visą Vokietiją, ne, jis, gal būt, paaukotų savo SED. Jei jis tikrai nustojo vilties įsigalėti Vakarų Europoje, jis tikrai turėtų pagedauti nepriklausomas Vokietijos. Lipmanas jau prieš pusę metų aiškino, kad tikrai nepriklausoma Vokietija iš tikrųjų ilgainiui pakliūtų smarkint rusų politikos įtakon. Mač, Vokietija galėtų gyventi tik iš prekybos su rusų kontroliuojamais Rytais, iš ten gautų žaliavas ir maistą, ten parduotų savo prekes, kurioms kitur nėra vietos. Tačiau šiandien Stalinas sulaukė tokio momento, kad jau niekas nebetiki. Jei jis ir iš tikrųjų padarys tokį siūlymą, visis norės išjūreiti tik kokią klaidą. Štai prie ko privedė jo pokario politika. Bet ir dabar reikia ką nors daryti. Pereitą šeštadienį žurnalistai gođžiai gaudė dar prieš Višinskio kalbą dalinama tos kalbos tekstą. (Mat, JT priimta tekstą būsimos kalbos išdalyti žurnalistams, kad tie, dar oratoriui nenulipus, nuo tribūnos, galėtų ją pranešti savo redakcijoms). Višinskio tekste žurnalistai rado tik įprastą amerikiečių plūdima, bet ir čia jie susidūrė su sovietų klaida. Višinskis pasakė ne tik tai, ką jie jau žinojo, kad jis pasakys, bet dar pridėjo tai, kas išdalytame tekste nebuvo pažymėta. Jis, būtent, staiga pasūlė 5 did. valstybėm nusiginkluoti, būtent, per metus sumažinti 1/3 savo kariuomenės ir uždrausti puolimui naudoti atomines bombas. Tačiau tas jo sąlymas buvo sutiktas su rūgščia šypsena. Anot, Mc Neilio, jo kalba veikė kaip pirmadienį pateikiami sėkmadienio pietų likučiai. Kas gi gali patikėti, kad sovietai trečdaliu sumažins savo kariuomenę, jei dabar niekas nežino jos tikslaus skaičiaus. Juk sovietai viską praneša tik nuosimūais, bet ne realiais skaičiais. Nulį gali padalyti iš trijų, vis tiek jis liks nulis. Stalinui reikia ką nors gudresnio sugalvoti. Bevinas jam trečiądienį davė gerą patarimą: „Gyvenk kaip nori, bet tik savo teritorijoje!“ Tačiau Stalinui ir toliau atrodė, kad teroras yra vienintelė jam priinama priemonė ne tik vėdaus, bet ir užsienio politikoje. VM

„Reikia skubiai nusiginkluoti“

Mes nežinome, ką nutarė Stalinas Krimė, apie jo pasitarimus, greičiausiai, nebus paskelbtas joks komunikatas. Bet žinios iš D. Britanijos ir JAV jam nemalonios. Višinskis visai rimtai susirūpinęs šaukė Paryžiuje, kad prieš sovietus rušiamas karas. Sovietų diplomatai tai kartoja, kaip papūgos jau trečius metus, ir kaip varnos iškrankėjo sau nelaimę. Stalinas žino, kad norint pakreipti ateities įvykius kita vaga, jam reikia padaryti kokį ypatingą žygį. Staigus nusileidimas Berlyno reikale suduotų jam skaudų smūgį jo orumui, todėl čia jis negali griebtis ypatingos iniciatyvos, reikia palikti tų įvykių raidą likimui. Jis žino, kad Vakarai karo dar nenori. Todėl galimas dalykas, kad jis, įtempimui dar daugiau sustiprėjus, išeis su kilniu siūlymu atitraukti visas kariuomenes iš Vokietijos. Ir tai ne dėl to, kad vadinamoji Pauliaus armija būtų pasiruošusi užimti visą Vokietiją, ne, jis, gal būt, paaukotų savo SED. Jei jis tikrai nustojo vilties įsigalėti Vakarų Europoje, jis tikrai turėtų pagedauti nepriklausomas Vokietijos. Lipmanas jau prieš pusę metų aiškino, kad tikrai nepriklausoma Vokietija iš tikrųjų ilgainiui pakliūtų smarkint rusų politikos įtakon. Mač, Vokietija galėtų gyventi tik iš prekybos su rusų kontroliuojamais Rytais, iš ten gautų žaliavas ir maistą, ten parduotų savo prekes, kurioms kitur nėra vietos. Tačiau šiandien Stalinas sulaukė tokio momento, kad jau niekas nebetiki. Jei jis ir iš tikrųjų padarys tokį siūlymą, visis norės išjūreiti tik kokią klaidą. Štai prie ko privedė jo pokario politika. Bet ir dabar reikia ką nors daryti. Pereitą šeštadienį žurnalistai gođžiai gaudė dar prieš Višinskio kalbą dalinama tos kalbos tekstą. (Mat, JT priimta tekstą būsimos kalbos išdalyti žurnalistams, kad tie, dar oratoriui nenulipus, nuo tribūnos, galėtų ją pranešti savo redakcijoms). Višinskio tekste žurnalistai rado tik įprastą amerikiečių plūdima, bet ir čia jie susidūrė su sovietų klaida. Višinskis pasakė ne tik tai, ką jie jau žinojo, kad jis pasakys, bet dar pridėjo tai, kas išdalytame tekste nebuvo pažymėta. Jis, būtent, staiga pasūlė 5 did. valstybėm nusiginkluoti, būtent, per metus sumažinti 1/3 savo kariuomenės ir uždrausti puolimui naudoti atomines bombas. Tačiau tas jo sąlymas buvo sutiktas su rūgščia šypsena. Anot, Mc Neilio, jo kalba veikė kaip pirmadienį pateikiami sėkmadienio pietų likučiai. Kas gi gali patikėti, kad sovietai trečdaliu sumažins savo kariuomenę, jei dabar niekas nežino jos tikslaus skaičiaus. Juk sovietai viską praneša tik nuosimūais, bet ne realiais skaičiais. Nulį gali padalyti iš trijų, vis tiek jis liks nulis. Stalinui reikia ką nors gudresnio sugalvoti. Bevinas jam trečiądienį davė gerą patarimą: „Gyvenk kaip nori, bet tik savo teritorijoje!“ Tačiau Stalinui ir toliau atrodė, kad teroras yra vienintelė jam priinama priemonė ne tik vėdaus, bet ir užsienio politikoje. VM

NEPRIKLAUSOMYBĖS PASKUTINĖS DIENOS

RAŠO KAZYS ŠKIRPA

11. tęsinys Visa tai rodė jog nebe tik tęsimas sovietų spaudimas dėl manęs, bet kad Pozdnjakovas išvystė tikrą ofenzivą prieš visą Lietuvos diplomatiją, kad ją išgaudžius. Paaiškėjo ir tikroji priežastis: liepos 7 d. buvo paskelbti rinkimai į Liaudies Seimą, kurie turėjo įvykti net jau liepos 14. Šis rekordinis rinkimų greitumas pasakė daug ką: jis parodė, jog Pozdnjakovui pasidarė labai svarbu tuojau griebtis priemonių suparalizuoti Lietuvos diplomatinius postovius, kad jie nepakeltų užsienioje triukšmo, kai sušauktas seimas bus sovietiškojo okupanto išprievartaujamas. Atsižvelgiant tokios praeties St. Lozoraitis išsiskubino atgal į savo postovį, kad būtų savo vietoje ir vadovauti visai mūsų diplomatinei akcijai, nes buvo jautiama, jog tam ateina paskutinis momentas. Po mano patarimo, savaime suprantama, niekas iš mano kelogų į Kauną nebevyko. Tam, be to, nebuvo jokio reikalo, kai jau visi su kuo tik galėjau susisiekti, buvo mano įspėti apie padėtį Kaune. Klekvienas iš jų atsikalbinėjo, kaip sugalvojo, kad laimėti laiką. Kai dėl manęs, tai aš nusprendžiau dar kartą pasidaryti „nauvū“: liepos 8 d. patelegrafavau į Kauną jog išvykau atostogų į kurortą prie Dresdeno, kad ten pataisyti sveikatą. Kadangi dvi savaitės tam yra trumpas laikas, tai nuvykimą į Kauną paprasčiau atidėti po atostogų. Pagal ano meto patarimą mano bendradarbiai palydėjo mane į stotį, kad palinkėti gero poilsio, tik jie nežinojo jog mano kelionė bus daug trumpesnė. Visa ta muzika buvo reikalinga tam, kad sovietų agentai Berlyne galėtų sau pasižymėti, jog tikrai išvykau atostogų, o vietiniai lietuviai nesinėkėtų tarpusavyje ko nerėlika, nes priešais ausis tokiais momentais visur klauso. Reikia pažymėti, jog sov. ambasados žmonės visą laiką, nuo pat prezidento A. Smetonos atsiradimo Rytprūsiose, gođžiai įvairiais kanalais uostė ar palaikau ryšius su prezidentu, ar jis nepradeda ką veikti, ar nekuria naujos Lietuvos vyriausybės, kaip ji traktuoja vokiečiai ir ką dirba man pavesta pasiuntinybė. Taigi atsargumas buvo būtinas. Faktiškai vietoj Dresdeno atsidūriau prekybos tarėjo St. Kuz-

TRUMPOS ŽINIOS

AUSTRIJA

* Maždaug per tris paskutines savaites Austrija atbėgo 240 pabėgėlių iš Rytų Europos. 180 buvo iš Vengrijos ir 60 iš Jugoslavijos. (D).

CEKOSLOVAKIJA

* Cekoslovakijoje areštuota 33 asmenys, kurie įtariami buvę amerikiečių slaptosios tarnybos agentais. (D/R).

D. BRITANIJA

* Britų darbiečių atstovas Zilliacusas lankėsi pas maršalą Titą. (D/R).

* Britų kolonijų ministeris Jonesas žemuosiuose rūmuose pareiškė, kad D. Britanija yra nusistačiusi savo kolonijose išnaikinti „komunistinį pavojų“, padarydama jį nesėkmingu politiniu faktorium. (D/R).

* Britų užsienio reikalų ministerija Ammane patyrė, kad naikintuvas, kuris numušė arabų kelevinų lėktuvą, buvo „Yak“ tipo. Tokie lėktuvai naikintuvai yra naudojami sovietų aviacijoje. (D/R).

GRAIKIJA

* Graikų kariuomenės generalinis štabas pranešė, kad praėjusią savaitę iš Albanijos teritorijos tris kartus apsaudė Graikijos kariuomenės dalinius. (D/R).

* Graikijos krašto apsaugos ministeris Stratosas pranešė, kad Grammoso kalnuose sumušti sukilėlių daliniai, kurie perėjo į Albaniją, ten buvo performuoti naujai apginkluoti ir vėl gražinti į Graikiją. Viečio srityje, iš šiaurės nuo Grammoso kalnų, šiuo metu yra 5000 sukilėlių. (D).

ITALIJA

* Italijos parlamente užsienio reikalų viceministeris Brusasca pareiškė, kad Sovietų Sąjunga savo pažiūrą Italijos kolonijų klausimu yra visai pakeitusi. Mažų mažiausia Italija tikėjosi sovietų paramos gražinti Italijai Somaliją. Tame pat posėdyje Nennis siūlė, kad vyriausybė nesudarytų su jokia bloku ar koalicija. (D).

JUGOSLAVIJA

* Jugoslavijos vidaus reikalų ministerijos paskelbtame komunikate sakoma, kad šitų laudies demokratijų į Jugoslaviją pabėgę 507 asmenys, kuriems buvo suteikta azilio teisė. (D/Atp).

J. A. VALSTYBĖS

* Amerikos atominės energijos komisija pranešė, kad šiais metais prasidės statyba vieno atominės energijos fabriko, kurio už-

davinys bus daryti tyrimus elektrai gauti iš branduolinių energijos. (D/R).

* JAV karo aviacija paskelbė, kad š. m. liepos mėn. 1 d. Amerika turėjo 5000 pirmos klasės lėktuvų, o sausio mėn. jų lėktuvų buvo 4000. Šalia to Amerika turi 8000 antros klasės karo lėktuvų. (D/Atp).

* Amerikos atominės energijos komisijos žaliavų skyriaus viršininkas Gustafsonas pranešė, kad į geologinius tyrimėjimus bus įtrauktas Kolorado slėnis, kur bus iškavama urano rūdos atradimą mokės 10.000 dol. premijos. (D/R).

* New Yorko arkivyskupas kardinolas Spellmanas pareiškė, kad tarp demokratijos ir komunizmo negali būti jokio kompromiso. (D/Atp).

KANADA

* Amerikos filmas „Geležinė uždanga“, kuriame vaizduojama sovietų šnipų veikla Kanadoje, dabar demonstruojamas Kanadoje. Filmą demonstruojanti, viename kine tarp komunistų ir policijos kilo smarkios muštynės. (D/R).

KINIJA

* Kiniečių komunistų daliniai užėmė Santungo provincijos sostinę Ciana. (D/R).

LENKIJA

* Lenkijos ambasados Washingtono karo attachėe generalas Modelskis pareiškė, kad jis gavo savo vyriausybės isakymą grįžti į Lenkiją. Bet jis jo nevykdė. Modelskis paprašė Amerikos vyriausybę sau ir savo šeimai azilio teisės. Toliau jis pareiškė, kad Lenkijos kariuomenė yra sovietų karininkų rankose ir visa lenkų tauta yra paversta sovietų militarizmo ir imperializmo įrankiu. (D/R).

VENGIRIJA

* Vengrijos vyriausybė areštavo Amerikos 2 piliečius, kurie buvo pakaitinti sabotavę vengrų naftos produkciją. Po kelių dienų juos ištrėmė. (D/R).

VOKIETIJA

* Pirmaseno geležinkelio stotyje, pietinėje Vokietijoje, iš įvažiuojančio į stotį traukinio, kurio sudėtyje tuojau po garvežio buvo bėgių pakranta platforma, iškrito vienas bėgis, kurio vienas galas stipriai įsmigo į žemę, o kitu galu buvo perdurti važiuojančio traukinio du keleviniai vagonai. Du žmonės užmušti ir 8 sužeisti. (D)

Galimas sovietų išstojimas iš JT

Maskva (Dena/Reuteris). Sovietų vyriausybės organas „Izvestija“, apžvelgdamas tarptautinę būklę, rašo, kad JT pirmųjų dienų darbų rezultatai kelia pagrįsta susirūpinimą. „Amerikos delegacijos bandymas, nustatyti politiką, kuri siekia JT suskaldymo, atvaizduojant ją kaip priemonę JT organizacijai sustiprinti, nieko negali suklaidinti.“

Pasak „Izvestijas“, tai įrodo tik vadovaujančių amerikiečių suktumą, kurie bijo pasakyti savo tautai teisybę apie jų vedamą antidemokratine politiką.

Daugelis britų laikraščių labai rimtai svarsto galimybę, kad Sovietų Sąjunga pasitrauks iš Jungtinių Tautų, jeigu Vakarų valstybės JT pilnatyje iškels Berlyno klausimą.

„Daily Herald“ rašo: „Mes turime būti pasiruošę tam, kad sovietai su savo satelitais išeis iš Jungtinių Tautų“. „News Chronicle“ mano: „Yra galima, kad Sovietų Sąjunga išėjimą iš JT ir Berlyno klausimą siuo metu svarsto Rytų Europos kraštų vadovaujantių asmenybių konferencijoje Kryme.“

Sovietų diplomatai svyla padai Londonas (Dena/Reuteris). Britų notos tekstas, kuria pranešama, kad Berlyno klausimas perduodamas spręsti JT Saugumo Tarybai, sovietų ambasaderiui Londone Zarubiniu pirmadienį įteikė britų užsienio reikalų ministerijos vienas valdininkas. Sovietų ambasadorius Londone Zarubinas antradienį turėjo atvykti į Paryžių, kur, gerai informuotų šluogsnų nuomone, su sovietų užsienio reikalų viceministeriu Višinskiu aptars naują būklę.

Be to, tą pačių šluogsnų nuomone, dar šią savaitę Zarubinas vyksias į Maskvą, kur jis painformuos vyriausybę apie britų vyriausybės reakciją Berlyno klausimu ir britų viešosios nuomonės kristalizavimąsi ryšium su nauja tarptautine būkle.

minsko privatiniame bute laisvam izoliavimuisi, apie ką težinojo tik buto šeimininkas ir pasitinybės tarėjas J. Kajeckas, kuriam buvau pavadęs mane laikinai pavauduoti.

Skaitas apie čia ir anksčiau suminėmus mano diplomatinius triukus, gal pastebės, kad tai buvo sukti, neleistini dalykai. Gallu į tai atsakyti: kovoje dėl tautos laisvės buvo ir yra visados leista panaudoti visas priemones, kokių griebebi priešas, siekdamas tą laisvę paglemžti. Maskvos ultimatumas Lietuvai buvo pagrįstas akiplėšiskiausiu melu, koki diplomatinė istorija, tur būt, dar niekad nebuvo girdėjusi. Savo tals išmislais Lietuvos diplomatinius postovis Berlyne nepadare savo kraštui ir savo tautai jokios gėdos, o tik gražino sovietiškajam agresoriui atgal jo paties melą ir suktybes. Tuo laikotarpiu, kada Kaunas trūsė atkartotinal sušifruodamas telegramas, kada liaudies vyriausybė pasigėdo, kur aš iš tikrųjų esu ir ką veikiu, o sovietų agentai nėrėsi iš kallo, norėdami išaiskinti visą tą misteriją ir ar nekuriu su prezidentu A. Smetona Vokietijoje naujos Lietuvos vyriausybės, aš galėjau išpėti St. Lozoraitį, kaip Lietuvos diplomatijos šefą, kad bus sušauktas liaudies seimas, ir kad bus jam okupanto padiktuotas tekstas apie Lietuvos nepriklausomybės klatingą nužudymą; pasiūlyti tam savo šefui, kaip į tai reikėtų reaguoti ir kas turėtų, mano nuomone, figūruoti Lietuvos pastuntinį protesto notose, o taip pat paruošti protesto tekstą, kurį ketinau pats įteikti Reicho vyriausybei prieš Maskvos klastą ir agresiją.

Tačiau, be čia suminėty darbų, „atostogų“ įalka sumaudojau dar ir kitam, nemažiau svarbiam dalyku. Aš buvau įzoliavęsis nuo piktų akių, bet ne nuo tėvynės gelbėjimo reikalo. Todėl tešiau toliau padėties išsivystymą ir formulavau projektus į įvairius raštus, kurie būtų buvę skubiai reikalingi, jei būtų įvykusi rusų vokiečių santykiuose eskaliozija. Prie to buvo jau visai arti, kai paaiškėjo, jog vokiečių karo vadovybė permeta iš Vakarų į Rytus ne atskirus kariuomenės dalinius, bet vieną ištisą armiją. Kol vyko tų jėgų permetimas, kalbamoji vadovybė išgyveno kritiška: dienas. Atmosfera tad buvo pakvipusi paraku. Patys vokiečiai prisibijojo, kas iš to išeis ir ar Sovietų Rusija to nepalaikys „casus belli“ ir ar nepradės karo veiksmų, kol 3. Reichas dar nespėjo pritraukti į Rytus stipresnių gynimosi priemonių.

Mano suformuluotų projektų tarpe buvo keli tokie, kurie numatė, kuo nauja Lietuvos vyriausybė, jei susidarytu sąlygos ją paskelbti, galėtų ir turėtų pasiroditi. Atrodė, jog prasmingiausia buvo pasiremti ne politinėmis partijomis, kurios buvo tarp savęs perdėm susiriejusios, bet visais aktyviaisiais lietuvių tautos elementais, vis tiek kas kokiam seniau priklausė partijai. Buvo apsispręsta sukurti visai naują

Argentinoje kurstoma JA Valstybių neapykanta

Buenos Aires (Dena). Argentinos policijos vadas Bertola, tuoj paskelbus apie planuotą atentatą prieš Peroną ir jo žmoną, lankėsi Urugvajuje ir tarėsi su valstybės prezidentu Berresu ir vidaus reikalų ministru Zubiria. Manoma, kad Bertola pranešė išduoti Amerikos pilietį Griffithsa, kuris į tą sąmokslą buvo įpajinotas ir, esą, tą sąmokslą organizavęs.

Argentinos vyriausybės laikraštis „Democratia“ teigia, kad Urugvajaus prezidentas per pasikalbėjimą Bertolai pareiškė, jog jis nepakės, kad iš Urugvajaus būtų kurstomi sąmokslai prieš prezidentą Peroną ir jo žmoną. Be to, tas laikraštis apkaltino Argentinos dvasininkus, esą, jie tiesiogiai dalyvavę tame sąmokse.

Komunistų laikraštis „La Hora“, tą įvykį aprašydamas, uždėjo antraštę: „Jenkių imperializmo sąmokslas“.

Argentinos policija apie tą sąmokslą pateikia nemaža informacijų. Peronas su žmona turėję būti nužudyti Amerikos atradimo diena, spalio 12, kada jie išeis iš šventės iškilnių. Žudikai turėjo panaudoti automatinius ginklus. Kiti sąmokslininkai turėjo išžudyti ministerius. Dar kiti sąmokslininkai turėjo užimti ministerijas.

Argentinos atstovų rūmų posėdyje, kuris buvo susauktas generalui Peronui ir jo žmonai pagerbti, atstovas Colomas sakė:

„Visu savo autoritetu aš teigiu, kad tas sąmokslas buvo apmokamas Wallstreeto pinigais“. Argentinos vyriausybės organas „Epoca“ straipsnyje „Isakymas nužudyti Peroną atėjo iš JAV“ rašo: „Wallstreeto kapitalizmas yra suinteresuotas sunaikinti Argentinos ūkio nepriklausomybę ir tam tikslui siunčia kriminalinius agentus“.

Visoje Argentinoje vyksta gausios darbininkų demonstracijos. Jose reikalaujama imtis griežčiausių priemonių prieš sąmokslininkus. Vienoje vietoje demonstrantų minia pareikalavo Argentinos mėmos pramonės profesinės sąjungos pirmininko Reyeso galvos, kuris įmaišytas į sąmokslą ir yra areštuotas.

Queuillė apeliavo į darbininkus Paryžius (Dena/Reuteris). Prancūzijos ministeris pirmininkas Queuillė savo radijo kalboje prašė darbininkų nenaudingais streikais netrukdyti Prancūzijos pastangų į atsikūrimą. Naujų mokesčių dėka bėgamųjų metų biudžetas yra išlygintas. Prancūzijos eksportas turi būti padidintas 15%.

Ir vėl tautiniame susirinkime buvo balsuojamas savivaldybių rinkimų atidėjimo klausimas. 299 balsais prieš 274 balsus nutarta rinkimus atidėti. Tuo balsavimu rinkimų klausimas išsprendžtas galutinai.

KONFERENCIJA EMIGRACIJOS REIKALU FELLBACHE

(Tęsinys iš pereinamo num.)

Dr. Viliamas: Pateiktų išvadų priėjau ne aš vienas: posėdiuose dalyvavo geografiškai ir žmonės, kurie tuose kraštuose ilgiau buvo ir jautė reatybę, kaip Kanauka, Dr. Mačiulis, Gaučys, Kolupaila, prijėjo tos nuomonės, kurias čia pareiškiau. Turiu pasakyti, kad Amerikos katilas verda ir, kaip tu ten besispardysi, vistiek suvirins. „Naujokymai“ ir kitos priemonės gali tik procesą sulėtinti. Ar grįžti, ar negrįžti? Nėra ką dabar ta klausimą spręsti — pirmiau reik išvažiuoti. Aš esu ištikinys, kad 80% negrįš. Ar mes sugebėsime Amerikos taisyklę sulaužyti, abejojau. Europiečiai sukūrė Ameriką ir patys suamerikėjo. Reikės vėl daryti suvažiuotus, kaip žmonės iš Amerikos parsitraukti atgal. Katilo, kuriuo didžiulioje amerikiečiai, mes neužgesinsime, jis verda ir vėrs.

Kriščiūnas: Reikėtų sulaukyti visus tuos, kurie vyksta į mums nepageidaujamus kraštus, tik tam mes neturime galimybių. Buvo atsitikimas, kad net bebaigia gimnaziją mokiniai užsirašė emigruoti, paprasė daryti supaprastintus egzaminus ir mes neturėjome priemonių juos sulaukyti. Žmonių noras iš-emigruoti yra suprantamas, nes yra ne tikra padėtis karo atveju. Istorija mus moko, kad kai tik valstybės labai apsiginkluoja, turi būti karas. Antra vertus, Ameriką visi nesutylpūsime, reikės emigruoti kitur. Australijoje reikėtų pasiūlyti vieną kitą kultūrininką, kad suorganizuotų ten lietuvišką veikimą. „Tremtinių vadovo“ išleidimas yra būtinas ir padarytos išlaidos apsimokės kelerio-pai. Kartotėk daryti reikia ir ji turėtų būti perisaušta į JAV.

sisakytą, Vliakas jį priims trečiuoju skaitymu. Statute palikta laisvė atskiriems kraštams, tik pritaikyti sąviena reikalams. Anglijoje greta LTB išsistėjo ir Lietuvių Katalikų Bendruomenė. Susidarau negeitinas paralelizmas. Svetimo reikalus reikia organizuoti nerisant jį su konfesiniais reikalais. Mokyti. Rutkauskas: Kai buvo sena valiuta, niekas nenorėjo dirbti mokytojo darbu, o dabar priekaištuoja, kad, girdi, necenzuoti dirba. Tas pats bus ir emigracijoje su mokytojais. Mokytojas, kuris tam darbu pasiruošęs, turėtų savo srityje dirbti. Reikia pagalvoti kaip tai organizuoti. „Patria“ leidyklos sav. Lenktaitis: Aš esu nekviestas į konferenciją, bet prašau balsu. Knygų leidimas yra labai svarbus darbas, tačiau niekur nerandama reikalo kviešti knygų leidėjus ten, kur diskutuojama knygų leidimo reikalais, o čia išgirdau, kad knygų leidimas yra svarbus dalykas. Ar paklause mane, kodėl mes neturime knygų? Jeigu buvo klausta, tai tik privačiuose pasikalbėjimuose. Turime šesetą knygų leidyklių. Jos išmiršta ir greit visos išnyks. Kas bus tada? Ar pasirūpinta jomis? Netiesa, kad leidyklos vadovėlių neleidžia. Patikrinkite, kiek vadovėlių yra jau išleista. Yra paruošę vadovėlių, reikia juos paleisti apyvarton. Kas padės? Netiesa, kaip rašė spauda, kad mes esame dideli knygos mėgėjai — nedaug kas knyga besidomi. Buvo nusiskusta dėl „Tremtinių vadovo“. Mums reikia ne vadovo, bet knygos apie Lietuvą, kurios mes neturėjome ir Lietuvoje. Kodėl jos nėra? Aš jau seniai esu sumanęs knyga iš 35 straipsnių, bet niekas nesiteikė jų parašyti. Kada visi čia susirinkę svarstote, kaip greičiau išvažiuoti į Ameriką, aš esu palydėjęs jau 2 vizas, nes man tikrai rūpi lietuviškų knygų leidimas. Priekaištai leidėjams yra dideli, o didesnio kampo leidykliai pavaldi duoti. Kodėl susirūpinome knygų leidimu dabar, kai mes savo „kadencija“ jau baigiame? Pirmosiomis po valiutos reformos dienomis skaudu buvo girdėti, kad ne knyga pirkti buvo galvojama, o dvi bonkas vyno.

Ig. Malinauskas: Niekas nepasakė diametraliai priešingų minčių mano referatui. Pradžios mokyklai vadovėlių turime 40% — 50%, gimnazijai 20%, specialioms mokykloms nėra nei 5%. Del to yra kalta ne vien Svetimo vadovybė. Tiesa, gateljom rotatoriniu būdu pasigaminai, bet laukėme geros, atbaigtos knygos. Ponas Lenktaitis pasakė tiesą, dėl ko žmonės neperka knygų. Knygomis parama priklausys nuo tėvų samoningumo. Daugiasia vilčių mums teikia lietuviški pranašėjai gabumas, o taip pat mūsų mokytojai yra išradinai. Balfo įst. Austrijoje atstovas Stasys K. Baly: Aš stebiuosi, kad taip nekoordinuotas buvo knygų leidimo darbas. Leidyklos Lietuvoje buvo idealistinės. Ir dabar reikėtų atsisakyti pelno ir leisti knygas savikaina.

reikalavus jie gali būti išvežti į Sibirą. Sovietų S-ga istatymų negeria ir turto neatgausime, tik paduosime apie save žinias. Taip lygiai, kaip neatgauna savo investicijų Amerika ir Anglija. Manau, kad to klausimo kelti nereikia. Dr. Viliamas: Siūlau šį klausimą perduoti teisėninkų draugijai. Adv. Slepetys: Pabaltijo tautų centrinių komitetų posėdyje tas klausimas buvo iškeltas, bet nieko nenutarta. Suregistravimas savo tarpe nebūtų kenksmingas, bet kelti klausimą tarptautiniu mastu neįmanoma, nes nėra valstybės, kuri imtųsi advokatauti. Be to, mes ruošiamės grįžti į tėvynę, tai šitos žygis būtų vilties nustojo ženkla. Šį klausimą kelti yra dar per anksti. Prof. Pažemeckas: Jeigu iškilis taikos sutarties su sovietais klausimas, tai iškilis ir visi tie klausimai. Tačiau jei Anglija ir Amerika nepripažįsta aneksijos, tai kaip galima šita klausimą kelti; juk juridiskai imant, Pabaltijo valstybės — tai atskiros valstybės, o ne sovietų sąjunga. Todėl suregistruoti yra labai svarbu, bet teise kol nesinaudoti.

Kultūrinės institucijos

Referuoja Ignas Malinauskas: Šia tema aš pats siek tiek pakeičiau dėl tam tikrų aplinkybių ir suformulavau ją: „Artimiausi svetimo uždaviniai tremtyje ir emigravus“. Čia noriu paliešti du svarbiausius momentus, būtent: 1) Svetimas tremtyje pereinau emigracijos metu, ir 2) Svetimas emigracijoje. Šių metų birželio 1 d. tremtyje buvo 61 vaikų darželis vidutinai po 32 vaikus, 79 pradžios mokyklos su 3691 mokiniais, 20 gimnazijų ir 10 progimnazijų vidutinai po 95 mokinius, 615 mokytojų. Vidutinai vienam mokytojui tenka po 4,6 mokinio. Tai yra jau gana gaudus santykis. Daug kur mokytojus pavaduoja kitų artimesnių specialybių bendiniai mokytojai. Numatoma, kad apie 10% tremtinių pasiliks Vokietijoje. Sunkiausias momentas svetimo reikaluose bus 1948—49 mokslo metų pabaiga bei 1949—50 m. metų pradžia, nes tuo laikotarpiu nutrupės ir sutrupės mokiniai, o taip pat ir mokytojai. Geriausia išeitis tuo atveju jungti mokyklas ir kiek galima didesnius vienetus. Numatoma, kad Vokietijoje galėtų likti apie 200 v. darželių vaikų, 360 pr. mok. mokinių ir 280 aukšt. mokyklų mokinių. Pagal tai reikėtų numatyti palikti prancūzų zonai 2 pr. mok. mokytojus, JAV zonai — 4, anglų — 4. Kad pasisektų tremtinius suburti į stambesnes kompaktines mases, sunku tikėti. Reikės stengtis svetimą organizuoti su vokiška pagalba. IRO planų permatyti negalima, teks budėti patiemis tremtiniais.

Kriščiūnas: Daug kas praktikuoja leisti vaikus į svetimas mokyklas. Net ir labai garbingi asmenys mano, kad svetimos mokyklose mokslas aukščiau pastatytas. Tai yra vergiškas galvojimas ir dvasta. Iš tikrųjų gi mūsų mokslo stovi aukščiau ir pav. vokiečiai priima mūsų mokinius į aukštesnes klases. Aš bijau, kad mūsų mokykloms pradėjus byrėti, mokiniai veršis į vokiškas mokyklas kai kas gal net ir vakarais nenorės leisti vaikų į vakarinius lietuviškos kursus. Nuo 1950 m. liepos 1 d. neteksime globėjų. Tada gal tik Mil.-Gov's padarys sutartį su vokiečių įstaigomis, kad mumis rūpintųsi — tai daugiasia, ko galima tikėtis. Taigi nutautėjimo pavojus yra nemazas. Net ir inteligentai, jeigu jie nėra persisunkę savo kultūra perėm, gali greit nutautėti. Vadovėlių klausimas sunkus, juos reikia dar gaminti; su leidėjais reikia atsiskaityti, o ne visi kraštai duoda palankias piniginio atsisakymo sąlygas.

Gaučys: Daugumas kraštų leidžia tik paralelini mokykla, t. y. savo ir gimtąja kalba. Lietuvių mokytojus reikės laikyti savo lėšom, o tai brangiai kaštuoja. Tėvai leis vaikus į valstybines mokyklas, kur nieko nekainuoja ir dar duoda draabužių. Vaikai bus išmėtyti gal per 10 km — kas juos surinks ir nuves į mokyklas? Kas duos lėšų? Tai yra labai sunkios problemos. Reikia didelio ryžtingumo šį klausimą sprendžiant. Viena tik paguoda, kad lietuviškai emigracijoje yra vieni iš gabiausių, jie net svetimos mokyklose gauna aukso medalius. Norint gunkumus nugalėti reikia viską tinkamai organizuoti.

Bielinis: Niekas iš lietuvių negali užkirsti kitam lietuviui kelio išemigruoti. Del kriminalinių nusikaltėlių, kurie teismo bausti, reikia žiūrėti, ar nėra senaties, o gal žmogus buvo baustas todėl, kad vogė nuo okupantų, kad sabotavo. Tokie nusikaltimai ir baums mūsų požiūriu nėra nusikaltimai, o rezistencijos darbas. Niekas neturi teisės kištis į kito lietuviuo asmeniną sąžinę. Stovyklose dedasi baisūs dalykai — jeigu kitių pažiūru, tai apsaukia komunistu ir denunciacijas daro. Tai turi būti rezoliucijoje fiksuota. Tolerantingumas turi būti aukščiau visa ko ir ne žodžiais, o darbais. Jei kas pertemp ribas, atsileps kitos grupės ir nebūsim vieninga tauta. Tai turi būti rezoliucijoje aiškiai fiksuota. Jei to nebus, aš atsisakau pritari rezoliucijoms.

Diskusijos dėl rezoliucijų su sandariečiais. Balfas Europoje neturi nei vieno mano srovės atstovo. Šis suvažiavimas neturi nei liaudininko, nei socialdemokrato, nei tautininko pranešėjų tarpe. Vadinasi, geros valios, kaip sako Masaitis, nėra. Praėjo daugiau kaip du mėnesiai laiko, o kitos grupės negavo su Balfo igalioitine išsikalbėti. S. Balčiūnas: Mes iš čia negalime sutvarkyti Balfo. Balfo igalioitine Europoje nėra tarnautoja, o yra institucijos atstovė, ne Masaitis sušaukė konferenciją, o institucija. Čia nėra politinė institucija, o techniko darbo — nekalkim politinių klausimų. Ar reikia apsaugoti partinį žmogų, ar reikia apsaugoti lietuvi? Jei politiniai organai spres, tai nei vienas iš mūsų neįvažiuos, o žydai išleiks pirmi. C. Masaitis: Prelegentus kviečiau tokius, kurie yra geriausi specialistai. Aš kviečiau ne asmenis, bet institucijas. Ne mano kalbė, kad jos atsuntė katalikus. Emigracijos reikalams studijų komisija yra ne iš katalikų, bet prelegentų išrinko kataliką Dr. Vilnių. O ką gi tie referantai nureferavo groviskai? Mes labai dažnai nematom nieko kito, kaip tik spalvas. Patarimas gali būti iš politinių organizacijų, bet ne vykdomas.

Emigracijoje sąlygos mokykloms steigti bus įvairios, teks susidurti su krašto valdžios apgalvotu nutautinimo principu; kai kur, gal, tebus leista tik 2—3 lietuvių kalbos pamokos ir savaitė. Todėl reikėtų organizuoti lietuvių svetimą už mokyklų ribų. Kai kur bus visai draudžiamas lietuviškas svetimas. Jis turės būti decentralizuotas. Teks paruošti planą kiekvieno krašto sąlygoms atskirai. Tačiau reikės ir apjungiančio veiksmo, kuris uždavinuose bus 1) pagrindinių svetimo principų nustatymas, 2) talkinėti įvairių kraštų svetimais, 3) organizuoti vadovėlių parengimą, išleidimą ir aprūpinimą, 4) talkinėti visais kitais kultūros ir svetimo klausimais. Tam reikia jau dabar ruoštis. Visų svetimo vadovų tikslas turėtų būti palaikyti tarpinius ryšius su lietuvių kultūros centrais.

V. T. atstovas Navickas: Dviem skaitymais yra Vliko priimtas Pasaulio Lietuvių Statutas. Jis dabar spausdinamas ir bus išsistintetas visoms lietuvių organizacijoms visame pasaulyje, kad dėl jo pasisakytų, nes nenorėta jį užmesti iš viršaus. Kai bus par-

terūmentai užsienyje taip pat turi didelę vertę. Tėvynėje palikto turto klausimą svarstė centro organai. Tačiau prijėjo išvados, kad šį klausimą netinka kelti grynai politiniu atžvilgiu. Išskėlus tokį klausimą išeitu, kad me to turto atsisakom už atlyginimą. Taip pat turime nepamiršti pasiūlyti lietuviškų knygų, išgyti vadovėlių; kad ir neaktualu dabar, bet ateityje jie bus labai reikalingi. Todėl jau dabar visų turėtų jų nusipirkti.

Bielinis: Vliakas turi visai kitus politinius uždavinius — jam turi rūpėti Paryžiaus konferencija. Žiūrėkim kas darosi stovyklose. Imkim kad ir Schwabisch Gmünd; ten vyksta teroras, nes buvo pasakyta: jei tu nepraktikuojantis, Amerikos nematysi. Komisijos tikslas būtų informuoti Balfą ir informuoti.

Bielinis: Man rodos, kad visi dalykai yra politika, norit ar nenorit. Todėl nereikia politikos bijoti. Ten, kur visumenės reikalas yra, visumenės atstovai turi žinoti, kame reikalas. Balfas iš Amerikos reikėtų negali sutvarkyti, turi Balfas čia tvarkyti. Ar geriau, kad imsim šunis karstyti vienas ant kito, ar geriau padaryti žiaulaidžius? Darbas, kuris liečia gyvus žmones, negali būti dirbamas kaip su negyvais daiktai. Reikia žiūrėti, kad organizacija ir žmonės nebūtų purvais apdrabstyti.

Vasiliauskas: 1) Ar referentas galvojo, kad tuo atveju, kai valstybės neįsileis lietuvių kalbos ir mokyklas, ta galėtų atlikti lietuvių parapijos? 2) Kokioje stadijoje yra Pasaulio Lietuvių Statutas? 3) Kaip atrodė dvasinių lietuvių reikalų aprūpinimas tremtyje? Bielinis: Decentralizacijos neturėtų būti nei per parapijas, nei kitais būdais. Visą turi paimti vienas centras. Bibliotekas steigti pas privačius asmenis; žmonės, sudėję pinigų, galės užsisakyti visą spaudą.

Refer. prof. Pažemeckas: Užblokuotų sumų klausimas dar nėra išspręstas. Didelių vilčių ir tas sumas netenka dėti. Teko girdėti, kad jos bus panaudotos ilgalaikių vertybės popierių leidimui. Be šių sumų, yra dar įmonių ir asmeninio turto. Bendruomenės organai per komitetus turėtų paraginti tremtinius, kad išvykdamai paliktų igaliojimus pažįstamiems arba organizacijoms, kad nepalikų pakrikai.

Ką tremtiniai turėtų išgyti ir vežtis? Aukso ar dolerių išgyti aš asmeniškai nepatariu, nes doleris Amerikoje teturi tik tokią vertę kaip Lietuvoje litas. O ir už vokišką markę čia patogiau yra išgyti kasdieninio vartojimo dalykų, laikrodžių draabužių. Odos prekės ir preciziniai ins-

Baublys: Jeigu Balfas sudarytas iš srovų, tai nėra reikalo steigti komisijų; o kas darosi apie bažnyčios altorių, ne mano pareiga kalbėti. Bieliukas: Balfas yra sudarytas iš 7 socialistų atstovų, 7 katalikų ir 7 tautininkų

„Ziburijų“ Nr. 47 įdėtas tūlo p. L. D. straipsnelis „Zodelis apie mūsų žurnalistinę kultūrą“. Iš jo matyti, kad jo autorius nėra žurnalistas, bet kuris remdamasis kai kuriais spaudos faktais užsimoja papamokslininkauti ir pamokyti žurnalistus kultūros. Aišku, kad niekas negalėtų pasakyti, kad jis jau yra pakankamai mokytas ir kad jam jau nėra ko pasimokyti, lygiai kaip niekam nėra draudžiama kitus pamokyti, nes, kaip sako G. K. Chersteronas, „paskutinis išmintingo žmogaus patyrimas, kad kvailys būna kartais teisus“. Tarp kita ko ta proga paminėtas ir mano vienas straipsnis (Liberalizmas yra liberalizmas, „Mintis“, Nr. 89), kaip nekultūringos polemikos pavyzdys, nurodant keletą, p. L. D. žodžiais tariant, jo „perlu“: „ar tai nedemagogiška?... tai daugiau negu begėdiška... tai nesveikų smegenų produktas...“

politinę organizaciją, moraliskai neapsunkintą atsakingumu už praeities klaidas ir pagrįstą visišką tautinės vienybės principu. Tai štai kokiomis aplinkybėmis ir kokių momentu gimė mintis sudaryti Lietuvių Aktyvų Frontą, kuris, kaip žinoma, galė tu pačių (1940 m.) metų tikrai buvo sudarytas ir suvaidino svarbią rolę mūsų tautos 1941 m. birželio 23 d. sukilimo paruošime. Si mintis kilo ne dėl kokių nors politiskai spekuliatyviųjų sumetimų ir ne svetimos šalies primesta, bet ji gimė grynai iš kovos reikalo dėl naujo Lietuvos nepriklausomybės atstatymo. Visa tai, kas šioje skiltyje yra pasakyta apie Lietuvos diplomatinio postovio elgesį ir veiklą anomis dienomis Berlyne, buvo prieš Pozdniakovo valią, buvo priešinga liaudies vyriausybės potvarkiui ir nukreipta prieš pačios Maskvos piktas užmačias, tačiau visa tai buvo padaryta remiantis nepriklausomos Lietuvos interesais, tai atitiko mano, kaip jos teisėtą diplomatinio atstovo, pareigą savo kraštui, kaip ta pareiga būvau supratęs anomis aplinkybėmis, kada likimas buvo užkrovęs ant manęs nelengvą našta.

Išvykstančiųjų palik. - turto tvarkymas

Refer. prof. Pažemeckas: Užblokuotų sumų klausimas dar nėra išspręstas. Didelių vilčių ir tas sumas netenka dėti. Teko girdėti, kad jos bus panaudotos ilgalaikių vertybės popierių leidimui. Be šių sumų, yra dar įmonių ir asmeninio turto. Bendruomenės organai per komitetus turėtų paraginti tremtinius, kad išvykdamai paliktų igaliojimus pažįstamiems arba organizacijoms, kad nepalikų pakrikai.

terūmentai užsienyje taip pat turi didelę vertę. Tėvynėje palikto turto klausimą svarstė centro organai. Tačiau prijėjo išvados, kad šį klausimą netinka kelti grynai politiniu atžvilgiu. Išskėlus tokį klausimą išeitu, kad me to turto atsisakom už atlyginimą. Taip pat turime nepamiršti pasiūlyti lietuviškų knygų, išgyti vadovėlių; kad ir neaktualu dabar, bet ateityje jie bus labai reikalingi. Todėl jau dabar visų turėtų jų nusipirkti.

Su anoniminiu „Ziburijų“ bendradarbiu nemanau ginčytis, juoba, kad su daugumu jo minčių visiška sutinku. Noriu tik padaryti porą pastabų, kurios yra bendresnio pobūdžio ir kurios mūsų skaitančiajai visuomenei galėtų būti įdomios. Visų pirma aš labai stebiuos, kad tas, sprendžiant iš jo straipsnio, labai jautrios sielos skaitytojas savo tezei pailiustruoti nepasirinko daug geresnių pavyzdžių, kurių jis būtų suradęs kaip tik tuose pačiuose „Ziburiuose“. Užtektų jam būtų paskaityti tik „Kas nuodija mūsų santykius?“ (Zib. Nr. 40), arba „Fasadas ir užpakalis“ (t. p. Nr. 43) (m. prk.) ir jis būtų turėjęs tikrai didesnio pagrindo kalbėti apie tariamą mūsų spaudos nekultūringumą, nes tos ištraukos, kurias jis duoda iš mano straipsnio, nėra jau tokios, dėl kurių reikėtų taip smarkiai jaudintis. O jeigu jis paskaitytų visą mano straipsnį, jis pamatytų, kad, gal būt, ir visiška čia nieko nėra baisaus. Ir pats A. Maceina prisipažįsta, kad jo straipsnis galėjo sukelti pasipiktinimą (ž. „Aidai“ Nr. 15) ir niekas negalės nuginčyti, kad tas pasipiktinimas nebūtų pagrįstas. Jeigu tas pasipiktinimas buvo pareiktas mūsų spaudoje, kas čia nuostabaus. Tai tik liudija, kad mūsų spauda dar nėra visiškai atrofavusis, ir ne-jautri ir kad negali pakešti, kad būtų pilamos pamazgos ant tokių dalykų, kurie laikomi šventu civilizacijos laimėjimu. Sutinku, kad pas mane kai kas smarkiai pasakyta („nesveikų smegenų produktas“), bet p. L. D. tegu būna tikras, kad ir tariamoje

kultūringoje Vakarų spaudoje tokių pasakymų jis suras. Ir ne tik spaudoje, bet net ir mokslinėje literatūroje. Štai po mano ranka prof. W. Röpke veikalukas „Das Kulturideal des Liberalismus“, kuriame liberalizmo šmeižikai (fasistai, naciai ir bolševikai) pavadinti „neuropatškais čigonais“ (7 psl.). O tas W. Röpke buvo Marburgo, Graco, Jenos, Istanbulo ir Zenevos universitetų profesorius. Antra, mūsų spaudoje (tuo pasižymi ypač „Ziburiai“) gana dažnai pasitaiko, kai savo politinius ar idėjinius priešus bandoma tuojau vartyti anapus geležinės uždangos. Parasė koks laikraštis koki, pav., „Ziburiams“ nepatinkama straipsni, tuojau bandoma jis užstampaoti tarybinės spaudos štampu. Nepatinka kokios nors politinės grupės veikla, daromos tuojau pat aliuozijos ir tos grupės tariamą tarnavimą „aniems“. Nors ir gana atsargiai, bet panašius aliuozijų daro ir p. L. D. Su tuo reikėtų vieną kartą ant visados baigti. Palikite sovietų misijoms tą klausimą spręsti. Nebūkite juokdariai ir neieškokit priešų ten, kur jų visiška nėra. O tikrų grieščių ir taip yra per daug. Trečia, nesuprantu, kodėl tikros nekultūringos spaudos pavyzdžiu p. J. D. laiko pirmoje eilėje „Laisvąją mintį“, kadaise Lietuvoje įėjusį žurnaluką. Nežinau, gal p. L. D. yra labai jaunas ir neprisimena mūsų spaudos prieš 1926 m., tačiau visoje to laiko spaudoje jis būtų radęs daug grazesnių žodžių, kaip „klerikalas“, „ilgaskvernis“, „cilikalas“, „juodašimtis“, „šliuštarnis“. O jau visiška nesutinku kad toks pavlastas žodis, kaip „bedievis“ būtų vertas čia ir minėti. Atrodo, kad p. L. D. nelabai pažįsta ir tą jo garbinamą Vakarų spaudą, jeigu jis mano, kad tokių išsireiškimų, kaip cituoti tieji iš mano straipsnio, toje spaudoje nėra. Jeigu kas galėtų nustebinti Vakarų spaudą, tai jau tikrai straipsnis „Kas nuodija mūsų santykius?“ („Ziburiai“ Nr. 40), nes tokios „žurnalistinės“ lektūros Vakarai tikrai nepažįsta.

Įspėjimas tautos nuklydėliams Mano grįžimas iš „atostogų“ buvo toks pat originalus, kaip ir išvykimas į jas. Nors atostogų metu vengiau kur nors viešai pasirodyti, be kelių atsitikimų, kad pasimatychiau mieste, su kuo buvo man reikalinga, tačiau Kaunas nesiliovė manim domėtis. Jis net tiek susirūpino mano „sveikatos patalsymu“, jog nusprendė pasiūsti į Berlyną savo specialų emisarą, kad patikrintų vietoje, kas gi man atsitiko. Tai buvo kažkoks man seniau negirdėtas asmuo, kurio pavardės čia neminėsiu, kad jam kuo nepakenkčiau asmeniškai, nes pažiūrėjo, jog iš esmės nebuvo blogas lietuvis. Čia pakrikštysiu jį raide „X“ patogumo dėliai, kad toliau kas kartą nevartotčiau žodžių „man nežinomas asmuo...“

Atrodė, kad p. „X“ į Kauną grįžti nesiskubino. Gal jam buvo įdomus Berlynas, kaip didelis miestas. Priprašiau savo bendradarbius jį užbuvyti kaip galint ilgai, vis tuo pačiu motyvu, kad laimėjus laiko Lietuvos svarbiam reikalui. Be to, ryžausi ir pats paskirti p. „X“ kiek laiko, nors jo tada turėjau nedaug, kai viskas gulė ant mano vieno pečių. Liepos 17 d. pakviečiau p. „X“ pietų, kad pakalbėčiau su juo žmoniškai, lietuviškai. Iš visos p. „X“ elgesio buvo matyti, jog jis yra savo krašto patriotas, kad ir kairesnių pažiūrų žmogus, bet nekomunistas. Per pietus p. „X“ pasipasakojo, jog juodų su Glovacku būvė mokyklos draugai. Jis nesąs joks piktas žmogus, nors ir komunistas. Glovackas, sakė p. „X“, nedarąs kliūčių išvykti į užsienius lietuviams, politiniams veikėjams, jei kuris jų stengiasi šitaip išsigelbėti nuo gresiančio pavojaus iš bolševikų. Kliūčių daugiasia daranti tik Vidaus reikalų m-ja, ypač saugumo viršininkas Sniečkus. Tačiau Glovackas yra priverstas laikytis labai atsargiai ir todėl nevisados galys pasielgti taip, kaip gal norėtų...

Atrodė, kad p. „X“ į Kauną grįžti nesiskubino. Gal jam buvo įdomus Berlynas, kaip didelis miestas. Priprašiau savo bendradarbius jį užbuvyti kaip galint ilgai, vis tuo pačiu motyvu, kad laimėjus laiko Lietuvos svarbiam reikalui. Be to, ryžausi ir pats paskirti p. „X“ kiek laiko, nors jo tada turėjau nedaug, kai viskas gulė ant mano vieno pečių. Liepos 17 d. pakviečiau p. „X“ pietų, kad pakalbėčiau su juo žmoniškai, lietuviškai. Iš visos p. „X“ elgesio buvo matyti, jog jis yra savo krašto patriotas, kad ir kairesnių pažiūrų žmogus, bet nekomunistas. Per pietus p. „X“ pasipasakojo, jog juodų su Glovacku būvė mokyklos draugai. Jis nesąs joks piktas žmogus, nors ir komunistas. Glovackas, sakė p. „X“, nedarąs kliūčių išvykti į užsienius lietuviams, politiniams veikėjams, jei kuris jų stengiasi šitaip išsigelbėti nuo gresiančio pavojaus iš bolševikų. Kliūčių daugiasia daranti tik Vidaus reikalų m-ja, ypač saugumo viršininkas Sniečkus. Tačiau Glovackas yra priverstas laikytis labai atsargiai ir todėl nevisados galys pasielgti taip, kaip gal norėtų...

Atrodė, kad p. „X“ į Kauną grįžti nesiskubino. Gal jam buvo įdomus Berlynas, kaip didelis miestas. Priprašiau savo bendradarbius jį užbuvyti kaip galint ilgai, vis tuo pačiu motyvu, kad laimėjus laiko Lietuvos svarbiam reikalui. Be to, ryžausi ir pats paskirti p. „X“ kiek laiko, nors jo tada turėjau nedaug, kai viskas gulė ant mano vieno pečių. Liepos 17 d. pakviečiau p. „X“ pietų, kad pakalbėčiau su juo žmoniškai, lietuviškai. Iš visos p. „X“ elgesio buvo matyti, jog jis yra savo krašto patriotas, kad ir kairesnių pažiūrų žmogus, bet nekomunistas. Per pietus p. „X“ pasipasakojo, jog juodų su Glovacku būvė mokyklos draugai. Jis nesąs joks piktas žmogus, nors ir komunistas. Glovackas, sakė p. „X“, nedarąs kliūčių išvykti į užsienius lietuviams, politiniams veikėjams, jei kuris jų stengiasi šitaip išsigelbėti nuo gresiančio pavojaus iš bolševikų. Kliūčių daugiasia daranti tik Vidaus reikalų m-ja, ypač saugumo viršininkas Sniečkus. Tačiau Glovackas yra priverstas laikytis labai atsargiai ir todėl nevisados galys pasielgti taip, kaip gal norėtų...

Pabaigai porą žodžių dėl vieno šauktuko. Po žodžio „metodologingas“ autorius deda šauktuką ir visiška vietoje. Tuojau, kai mano straipsnis buvo atspausdintas „Minty“, aš būvau pasiuntęs keletos svarbiausių pastebėtų klaidų atisaišymą. Tame atisaišyme buvo pataisyta ir metodologingas ir keletas kitų klaidų. (Žiūr. „Mintis“ Nr. 93 (476)). V. Traupa.

Jis prisistatė pasiuntinybėje liepos 14 d. Kada mane pavadavę J. Kajeckas tą svečių. visai apėpūpinėjo ir įsitikino, jog jis visai nėra pavojingas ir yra neblogos valios žmogus, nusprendžiau grįžti iš „atostogų“, su panašia palidimaja muzika, kaip pirmiau, kad su tuo svečiu pakalbėčiau pats, kaip jam tatal buvo pavesta iš Kauno. Be to, turėjau iš seniau paprotį gerbti tuos, kam yra pavesta kokia nors svarbesnė pareiga. Ponas X, kaip netrukus patyriau, buvo tą tik paskirtas nauju Užsienio reikalų ministerijos politikos departamento direktorium, vietoje E. Turausko. Liepos 15 d. grįžęs iš „atostogų“ p. X. priėmė ir patačiau jam paprastą klausimą - kas yra, kad vėrgiau save tokia

ilgoka kelione iš Kauno į Berlyną ir sukliudė man „atostogą“? Ponas „X“ pats susigėdino dėl savo misijos, jis pasakė, jog atvyko Glovacko, taigi savo šefo, įsakymu, girdi, parvežti į Kauną pasuntinybės archyvo. Kadangi jau buvo susigėdęs dėl tokio naivumo, tai atvirai prisipažino, jog iš tikrųjų, buvo pasūstas, kad vietoje įsitikinti, kūr as esąs. Nebesusilaikiau nuo juoko. Ponas „X“ teisinio, jog ir jis pats to pavidimo nesuprantas, atkalbinėjęs Glovacką to nedaryti, kaip beprasmisko dalyko, bet gavęs įsakymą ir turėjęs jį išpildyti, t. y. gaisi laiką ilgai kelionei į Berlyną. Man vis tik atrodė, kad ta kelionė turėjo šlokią tokią prasmę: spėju, jog prof. Krėvel-Mickevičius prireikė naujo argumentu Pozdniakovui apraminti, o man pagelbėti laimėti laiką. Pasakiau ponui „X“, kad gal apraminti Kauną, jog pasuntinybės slaptas raštas jau esu savo iniciatyva aptvarkęs: kas nereikalinga - sudeginau saugumo sumetimais. Tai, žinoma, nebuvo tiesa: istorinės reikšmės, ar šiaip svarbesnius raštus, prisibijodamas juos toliau laikyti pasiuntinybės rūmuose, būvau paslėpęs kitur, saugesnėje vietoje. Ponas „X“ tad turėjo pasitenkinti tik keliomis bylomis, be jokios reikšmės, kad turėtų kuo pateisinti savo kelionę ir gauti už tai kelionpinigius.

Atrodė, kad p. „X“ į Kauną grįžti nesiskubino. Gal jam buvo įdomus Berlynas, kaip didelis miestas. Priprašiau savo bendradarbius jį užbuvyti kaip galint ilgai, vis tuo pačiu motyvu, kad laimėjus laiko Lietuvos svarbiam reikalui. Be to, ryžausi ir pats paskirti p. „X“ kiek laiko, nors jo tada turėjau nedaug, kai viskas gulė ant mano vieno pečių. Liepos 17 d. pakviečiau p. „X“ pietų, kad pakalbėčiau su juo žmoniškai, lietuviškai. Iš visos p. „X“ elgesio buvo matyti, jog jis yra savo krašto patriotas, kad ir kairesnių pažiūrų žmogus, bet nekomunistas. Per pietus p. „X“ pasipasakojo, jog juodų su Glovacku būvė mokyklos draugai. Jis nesąs joks piktas žmogus, nors ir komunistas. Glovackas, sakė p. „X“, nedarąs kliūčių išvykti į užsienius lietuviams, politiniams veikėjams, jei kuris jų stengiasi šitaip išsigelbėti nuo gresiančio pavojaus iš bolševikų. Kliūčių daugiasia daranti tik Vidaus reikalų m-ja, ypač saugumo viršininkas Sniečkus. Tačiau Glovackas yra priverstas laikytis labai atsargiai ir todėl nevisados galys pasielgti taip, kaip gal norėtų...

Atrodė, kad p. „X“ į Kauną grįžti nesiskubino. Gal jam buvo įdomus Berlynas, kaip didelis miestas. Priprašiau savo bendradarbius jį užbuvyti kaip galint ilgai, vis tuo pačiu motyvu, kad laimėjus laiko Lietuvos svarbiam reikalui. Be to, ryžausi ir pats paskirti p. „X“ kiek laiko, nors jo tada turėjau nedaug, kai viskas gulė ant mano vieno pečių. Liepos 17 d. pakviečiau p. „X“ pietų, kad pakalbėčiau su juo žmoniškai, lietuviškai. Iš visos p. „X“ elgesio buvo matyti, jog jis yra savo krašto patriotas, kad ir kairesnių pažiūrų žmogus, bet nekomunistas. Per pietus p. „X“ pasipasakojo, jog juodų su Glovacku būvė mokyklos draugai. Jis nesąs joks piktas žmogus, nors ir komunistas. Glovackas, sakė p. „X“, nedarąs kliūčių išvykti į užsienius lietuviams, politiniams veikėjams, jei kuris jų stengiasi šitaip išsigelbėti nuo gresiančio pavojaus iš bolševikų. Kliūčių daugiasia daranti tik Vidaus reikalų m-ja, ypač saugumo viršininkas Sniečkus. Tačiau Glovackas yra priverstas laikytis labai atsargiai ir todėl nevisados galys pasielgti taip, kaip gal norėtų...

Atrodė, kad p. „X“ į Kauną grįžti nesiskubino. Gal jam buvo įdomus Berlynas, kaip didelis miestas. Priprašiau savo bendradarbius jį užbuvyti kaip galint ilgai, vis tuo pačiu motyvu, kad laimėjus laiko Lietuvos svarbiam reikalui. Be to, ryžausi ir pats paskirti p. „X“ kiek laiko, nors jo tada turėjau nedaug, kai viskas gulė ant mano vieno pečių. Liepos 17 d. pakviečiau p. „X“ pietų, kad pakalbėčiau su juo žmoniškai, lietuviškai. Iš visos p. „X“ elgesio buvo matyti, jog jis yra savo krašto patriotas, kad ir kairesnių pažiūrų žmogus, bet nekomunistas. Per pietus p. „X“ pasipasakojo, jog juodų su Glovacku būvė mokyklos draugai. Jis nesąs joks piktas žmogus, nors ir komunistas. Glovackas, sakė p. „X“, nedarąs kliūčių išvykti į užsienius lietuviams, politiniams veikėjams, jei kuris jų stengiasi šitaip išsigelbėti nuo gresiančio pavojaus iš bolševikų. Kliūčių daugiasia daranti tik Vidaus reikalų m-ja, ypač saugumo viršininkas Sniečkus. Tačiau Glovackas yra priverstas laikytis labai atsargiai ir todėl nevisados galys pasielgti taip, kaip gal norėtų...

Kadangi buvo aišku, jog mano svetyis turi geros valios, tai pamaniau, jog būtų naudinga per jį įspėti mūsų tautos nuklydėjus ar šiaip visus tuos, kurie skuba ar aplinkybių yra verčiami prisitalkyti prie okupanto ir jo komunistinių talkininkų. Padariau p. „X“ šiuos pareiškimus, kad perduoti, kur būtų tikslinga tai perduoti. (B. d.)

Kadangi buvo aišku, jog mano svetyis turi geros valios, tai pamaniau, jog būtų naudinga per jį įspėti mūsų tautos nuklydėjus ar šiaip visus tuos, kurie skuba ar aplinkybių yra verčiami prisitalkyti prie okupanto ir jo komunistinių talkininkų. Padariau p. „X“ šiuos pareiškimus, kad perduoti, kur būtų tikslinga tai perduoti. (B. d.)

Kadangi

EMIGRACIJAI I JAV REIKESIA DAR NAUJU GARANTIJŲ

Kasselio - Mattenbergo stovykloje įvyko Area emigraciniams reikalais suvažiavimas. Jame buvo paliesti dabartinio meto DP emigraciniai klausimai, ypač naujoji emigracija į Jungtines Amerikos Valstybes, be to, išleista visa emigracija į Jungtines Amerikos Valstybes, be to, išleista emigracijai išskylančių kliūčių.

Dėl DP emigracijos į JAV procedūros, paaiškėjo, kad emigraciją tvarkantiems IRO pareigūnams dar tiksliai ir smulkmeniškai ji nežinoma, nes pati procedūra galutinai dar nenustatyta. Viena kas dabar paaiškėjo ir tai nauja, tai kad emigracijai į JAV, be buto ir darbo,

dar reikalinga kelionės išlaidų garantija, nuo Amerikos uosto iki apsigyvenimo ir darbo vietos. Mat, IRO apmoka tik kelionę iš DP stovyklos iki JAV uostų. Visos garantijos turi būti pateiktos DP Komisijai Washingtone.

Iš pranešimų suvažiavime, be kita ko, buvo pareikšta, kad Hugo Carusi JAV pirmą DP bilių nori kuo palankiau išvitiuoti tiesiems interpretuoti. Beja, DP emigracija į JAV pagal tą bilių tuo tarpu dar kaip reikia nefunkcionuoja. Antroji gi emigracijos dalis, kuri liečia vokiečius, šiuo metu jau pilnai veikia. Tie DP, kurie yra gimę Vokietijoje, gali jos kvota emigruoti į JAV, bet gali naudotis ir DP emigracijos tvarka — leidžiama pasirinkti. Tuo atveju pažymėtina procedūros smulkmena, kad vokiečių kvota naudojantis, reikia ne asmeniškai į JAV konsulatą kreiptis, bet tik laišku, įdejus atsakymui pašto ženklą. Dėl to asmenų, kurie negalės pasinaudoti nei DP emigracijos schema, nei vokiečių kvota (kurie nustatyta metu negyveno Vokietijoje, Austrijoje ar Italijoje arba, pav., grįžo iš Belgijos karyklu), norima, kad jie galėtų pasinaudoti rusų kvota.

Yra visai aiški emigracijos procedūra, visus kitus kraštus, kaip Argentiną, Kanadą, Australiją, Braziliją ir kt., asmenims, kurie turi iš tų kraštų įvažiavimo leidimus, darbo sutartis ar afidevitus. Tų emigracijos bylos pradedamos sudaryti vietos Sub Area.

Suvažiavime stovyklų administracijos pareigūnai, išskėlė visą eilę idomių klausimų. Tarp kita ko, buvo išleista, ar emigracijoje stovykloje Butzbache nebūtų galima sudaryti mišrų tautybių komitetą, kuris vietoje rūpintųsi atskirų tautybių emigraciniams interesais. Į tai buvo pareikšta, kad tokio

komiteto steigiamas sudaryti, motyvuojant stovykloje vietos stoka. Su atskiromis tautybėmis Butzbacho emigracijoje stovykloje bendradarbiavimas esąs palaikomas per atskirų tautybių tarnautojus.

Tam tikro susirūpinimo išvitiintųjų tarpe sukėlė naujos anketos, kurios IRO siūlomos užpildyti DP šeimų galvoms, panašiai kaip paskutiniojo skryningo blankus. Tačiau atsakingo Area pareigūno buvo pareikšta, kad tas anketas vis dėlto reikės pildyti. Šios anketos tai nesąs naujas skryningas ir jos tarnausiančio išimtinai tiktai emigracijos reikalams. Stebėtojas.

Repatriacinis susirinkimas be politruku

Kasselio. IRO pareigūnų iniciatyva Kasselio-Mattenbergo stovykloje vėl buvo sušauktas repatriacinis susirinkimas, tačiau šį kartą kaip naujiena — be sovietų politruku. Iš Frankfurto buvo atvykęs Area Repatriation officer Mr. L. K. Mather, kuris tuo reikalu padarė pranešimą.

Salėje buvo susirinkę keliasdešimt žmonių, iš apie 3.000 stovyklos gyventojų. Mr. Mather savo kalboje daugiausia norėjo užimponuoti, pasak jo, paprastuosius DP, ne politinius pabėgėlius, kurie, jo nuomone, galėtų grįžti be didelio pavojaus namo. Politinius pabėgėlius jis (kilimo anglas) pasisakė gerbią ir jų nemana perkalbėti, kad grįžti.

Toliau jis pateikė šiek tiek informaciją iš sovietų režimo, tačiau susirinkusieji ne su visomis galėjo sutikti. Pav., jis teigė, kad kultūros, spaudos ir literatūros srityse pasovietus dabar teikiama daugiau laisvės, kas salėje sukėlė tik nusistebėjimą. Sovietų

žiaurumai prieš pabaltiečius esą jam žinomi, bet, anot jo, iš dalies tai esanti senųjų tų tautų santykių su Rusija tąsa. Sovietų deportacijos patiesino dėl karo netekimo pusiausvyros. Šiaip jau informacijos buvo gana sauros, nesukeliantės susidomėjimo.

Minėtas Area pareigūnas pareiškė, kad Kasselėje netrukus įsikurs sovietų repatriacinė misija. Ji gal stovyklose nesilankys, bet suinteresuoti repatriacija asmenys galės ją aplankyti.

— Gimnazijos fizinio lavinimosi būrelis minėjo dvejų metų sukaktį. Ta proga įvyko kelių dienų sporto šventė, kurioje moksleiviai pasirodė su savo atsiekais sporto srityje. Laimėjusiems pirmąsias vietas įteikta dovanų, kurių paaukojo stovyklos bendruomenė.

— Rugsėjo 21 d. Mattenbergo stovykloje įvyko svarbus Sub Area Kassel emigracinis suvažiavimas, kuriame dalyvavo emigracijos skyrių vedėjas, medicinos skyrių vedėjas, stovyklų vadovai, Butzbacho emigracinės stovyklos direktorius, be to, emigracijos pareigūnai iš Frankfurto ir kt. Jame buvo paliesti ir DP emigracijos reikalai į JAV. Stovyklų administracijos pareigūnai išskėlė visą eilę negerovių, kurios išskyla vykdam emigraciją.

Pradėta registracija emigracijai į Braziliją, su šeimomis ir be šeimų. Bus imami įvairių specialybių asmenys. Taip pat registruojami ir į Prancūziją, bet lietuvių mažai kas interesuojasi šiuo kraštu.

— Stovyklos dirbantiesiems atlyginimus pradėjo išmokėti patys vokiečiai. Jų banko tarnautojai atvyksta nustatyta dieną į stovyklą ir individualiai kiekvienam išmoka. Už rugpjūčio mėn. kiekvienam tarnautojui buvo išskaityta po 80 DM. Kiekvienam mėn. tenka 70 DM išskaitymų ir po 10 DM išdėstyta per 7 mėn. išskaitymas už liepos mėn. Sth.

Susirašinėjimas su Lietuva ir per JAV sudaro pavoja

Kantrybės netekę ar smalsumo dilginami, kai kurie mūsų tautiečiai yra užvedę susirašinėjimus su Lietuvoje likusiais artimaisiais bei pažįstamais. Daugelis pavyzdžių parodė, kad toks susirašinėjimas sudaro didelį pavojų ten pasilikusiems. Laiškų gavėjus iš užsienio NKVD agentai perima savo „ataskaitin“, kas gali būti priežastimi tardymams, areštams ir išstėmimams.

Tačiau kai kurių galvose vyruoja nuomone, kad su pasilikusiais Lietuvoje nėra tokio pavojaus susirašinėti per Ameriką. Yra pakankamai faktų, jog ir tuo būdu siunčiant į Lietuvą laiškus, jų adresatams galima suteikti „nemokamą vizą“ į Sibirą. Štai, viena tautietė, gyvenanti DP stovykloje Vokietijoje, per Ameriką ilgą laiką susirašinėjo su savo motina, likusia Lietuvoje. Neseniai ji gavo iš motinos laišką, kurioje jos motina reikalauja visų vaikų (irgi pabėgusių) adresų ir prašo toliau jai neberašyti, nes nenorinti apie savo vaikus nieko žinoti.

Laiško gavėja puikiai suprato, kad tas laiškas motinai yra NKVD padiktuotas. Jie įsakė motinai surinkti visų jos pabėgusių vaikų adresus ir po to su jais neturėti jokių reikalų. Koks likimas tos motinos laukia, nei pati gavėja negali atspėti, tačiau ji pati suprato negerai padariusi, rašydama savo motinai į Lietuvą laiškus. Sth.

Skina kelią lietuviškai dainai
Iš tremties atvykęs lietuvis Variakojis suorganizavo vtyrų oktetą, kuris suskubo daugelyje progų kuo gražiausiai užsirekomenduoti. Ypač jo oktetas per keletą sekundių puikiai pasirodė Toronto lietuvių bažnyčioje. (Nepriklausoma Lietuva).

L. T. Meno Ansamblio „CIURLIONIS“
L. T. Meno Ansamblio „CIURLIONIS“ sastatui papildyti

reikalingi
su gerais balsais dainininkai-ės ir tautinių šokių šokėjai-os.
Kreiptis į Ansamblio Vadovą (14b) Dettingen b/Urach, Königshöhe“ „Ciurlionis“

Emigracija į Čilę

Iš Resettlement skyriaus, Sub Area Kassel patirta, kad Čilė priims išvietintuosius (DP asmenis) iš amerikiečių zonos Vokietijoje. Emigracija į Čilę prasidės šiuo metu pabaigoje ar ateinančių pradžioje. Parenkant kandidatus, tautybių atžvilgiu emigracijai į Čilę nebus daroma kokių nors suvaržymų, išskyrus žydus, kuriuos Čilės vyriausybė šiuo metu negalinti priimti. Labiausiai pageidaujami esą ukrainiečiai, vengrai ir armenai, bet jiems prieš kitas tautybes nebus duodama pirmenybių.

Emigracijai į Čilę bus teikiamos pirmenybės šeimoms iš 2-3 vaikų, ypač jeigu yra daugiau kaip vienas dirbančiųjų narių. Seimos galva tuo atveju gali būti daugiau kaip 45 metų amžiaus. Išsiskyrusieji nebus imami. Taip pat nebus imami vien-

gungiai per 40 m. amžiaus. Nebus imami ir visai bemoksliai (neraštingi). Reikalaujama daugelio specialybių fizinių darbininkų.

Iš Vokietijos emigrantai bus nuvežti į Valparaisą (Čilėje), iš kūr jie bus siunčiami į priėmimo stovyklą Čilės sostinėje Santiago. Šios stovyklos bus darbo ministerijos žinioje ir išlaikomos. Šiose stovyklose bus sudaromos su atvykusiais darbininkais vieneriems metams darbo sutartys. Naujiems emigrantams bus suteikiamos tokios pat darbo ir pragyvenimo sąlygos, kokias turi vietiniai darbininkai.

Pažymėtina, kad jau po šio karo iš Vokietijos jau yra išvykusių į Čilę mūsų tautiečių, kurie ten rado sau laikiną tėvynę. Sth.

Besiruošiantiems į Argentiną

IRO informacija, kad emigruojantieji iš JAV zonos į Argentiną nuo dabar vizas gaus Argentinios konsulate, kuris yra atidarytas rugsėjo 6 d. Frankfurte.

Iki šiol vizas į Argentiną galima buvo gauti užsienyje, ir dėl to daugeliu atvejų jų gavimas gerokai užtrūkdavo. Amerikiečių zonos DP Argentinios vizoms gauti sutikimai bus persiųsti iš kitų valstybių Argentinios konsulų į Frankfurtą.

Šiuo metu IRO Individual Emigration Section yra gauta apie 19.000 pareiškimų vizoms gauti į Argentiną. Iš to skaičiaus 622 atvejai yra jau baigti ir sutvarkyti visi dokumentai; laukiama tik transporto. Transporto galimybės į Argentiną yra ribotos, todėl manoma, kad asmenų skaičius, kurių dokumentai bus baigti ir kurie lauks transporto, padidės.

Iki šiol iš JAV zonos į Argentiną išvyko 341 DP. Juos visus kvietė ir rėmė atvykti atskiri asmenys, tautinės grupės arba organizacijos, ypač pasaulinės bažnyčios tarnybos, tautinės katalikų globos organizacijos, o taip pat Amerikos ukrainiečių pagalbos komiteto.

1. Suvažiavimas sukuria, kurios vyr. vadovybė yra sudaryta koaliciniu visų lietuvių srovių aištavimui principu, kuo yra pasiekta dideliems ir bendriems uždaviniams reikalingas pilnas visų lietuvių pasitikėjimas, taip ir kuriamoje Balfo įstaigoje Europoje turi atsispindėti Amerikos Balfo organizavimo principai.

2. Suvažiavimas pareiškia, kad Balfos tapų bendrąja lietuvių misija santykiuose lietuvių su emigracija besirušinantomis įstaigomis U.S.A. ir kitose valstybėse ir su tų valstybių konsulatais ir IRO ir kitomis organizacijomis.

3. Balfo ir vietos tremtinių emigracijai parinkimo komisijose sprendžiant emigruojančio profesinį statusą turi dalyvauti atitinkamos profesinės organizacijos atstovai.

4. Suvažiavimas konstatuoja, kad lietuvių tremtinių informacija emigracijos į įvairius kraštus reikalauja iki šio laiko nebuvo centralizuota ir pakankamai tiksli.

5. Suvažiavimas pareiškia padėką V. T. Iškurdinimo Tarnybos Valdytojui, Balfo General. Igaliojime ir LTB Centro Komitetui už ilgšiolines pastangas ir darbą liet. tremt. emigracijos reikalais.

Konferencija baigia tautos himnų. J. V.

Konferencija emigracijos . . .

(Atkelta iš 3 psl.)
ba yra numatyta priimti iš visų pažiūrų žmonių — visuomenininkų. Čia yra bendras darbas — Balfo, o ne partijų. Instrukcijų aš gaunu iš Centro New Yorke ir todėl negalima imtis politinio darbo. Tokio konferencijai yra svarbiau duoti patarimus, o ne instrukcijas. Aš laukiu patarimų, bet ne Balfo perorganizavimo?

Adv. Juozas Skorubskas: Mes nesame rikioti, o tik sukviesti. Todėl galime tik reikšti savo nuomones, o ne nutarimus. Balfas yra prisiliejęs prie konfesinės organizacijos NCWC, o jos pagalba gali pasinaudoti lik tam tikros rūšies žmonės. Kaip matome jau dalina jiems stovyklose blankus. Gį Balfas turėtų padėti visiems, be politinių ir religinių skirtumų. Tarnautojas lieka tarnautoju. Todėl reikia, kad mums atsiųstų rinktų asmenų. Rysius reikia užmegsti ne tik su NCWC, bet ir su protestantų ir kitomis misijomis.

I. Rovaitė: Balfas užmezgė ryšius su NCWC dėl to, kad ta organizacija turi teisės Amerikoje. Yra užmegsti ryšiai su kitomis organizacijomis taip pat, ir net su žydų organizacija.

Vasiliasukas: Ar yra numatyta, kaip kvota bus paskirstyta tautybėms?

I. Rovaitė: Su Carusi kalbėjau, bet dar nieko tikro nėra numatyta. Kal bus — pranešiu.

Nežinūrim ilgų ir trumpų diskusijų, rezolucijos praėjo tokios, kokias jas suformulavo komisija:

1. Kaip Amerikoje Balfas yra visų lietuvių pastangomis ir vienybe įkurta ir ve-

AKIMIRKŠNIU KRONIKA

Pasipiktinimas partijomis

Mūsų tremties visuomenėje, o kartais ir spaudoje vis pasitaiko pikty žodžių, pasakomų apie partijas. Greta to mes visi sakomės esą demokratai ir savo išlaidvintoje tėvynėje norį gyventi demokratiniais pagrindais. O kaip žinome, demokratinė santvarka be partijų neįmanoma. Demokratinėje santvarkoje yra būtina pozicija ir opozicija, kurių pirmoji kraštą valdo, o antroji budriai seka valdančiuosius, kritikuodama ir nurodinėdama klaidas, tad — demokratiniam krašto valdymui būtinausias minimumas yra dvi partijos.

Išėina visiškai kalambūras: demokratai šiausiai prieš partijas, nors jos ir yra demokratinio valdymo priemonė. (Tiesa, prieš partijas šiausiai ir tie, kurie nenori demokratiškai valdytis, bet jie ant pirštų suskaitomi ir didesnio svorio visuomenėje neturi). Kaip tokį partijomis pasipiktinimo reiškinį išaiškinti?

Kai kas mėgina teigti, jog mūsų praicitės auklėjimas yra buvęs antipartinis, tai dabar atsirugstancios to auklėjimo pasekmės. Kažin ar taip yra...? Pirmiausia, antipartinio auklėjimo periodas buvo, palyginti, toks trumpas, kad į barzdotojus mūsų veikėjus lemiamos įtakos padaryti negalėjo. O antra, mūsų jaunimas suspėjo taip gerai pažinti visokį totalizmą, kad apie tokios santvarkos adoraciją negali būti nė kalbos.

Tai kur čia šuva pakastas? Iš kur tas bodejimas partijomis? Ir ateina paprasčia, bet natūrali mintis: ar nereikia to bodejimosi priežasčių ieškoji patiose partijose? Gal, kartais, piktinamasi partijomis ne iš esmės, o tik dėl to, kad ios partijos neatitinka gyvenimiškosios tikrovės. Gal partijos, kartais, yra susirgusios anachronizmu, nuo kurio galima atrasti vaistus, ir viskas būtų gerai? Gal mūsų partijų veiklos metodai tokie, kad padoresniam žmogui norisi ko toliausiai bėgti nuo tokių partietčių?

Kalbėti galime tik apie mūsų politines partijas tremtyje, turincias, tiesa, savo geneologinę šaknį praicitės Lietuvoje. Taip pat, kalbėdami apie partijas, turime galvoti apie mūsų tremties politinius veiksmus, kurie ir yra sudaryti partiniais pagrindais. Vadinasi, jeigu atsiranda balsų prieš partijas, tuom pačiu jie būna nukreipti ir prieš mūsų politinius veiksmus; arba: jeigu mūsų partijos yra sergančios kuriomis nors ligomis, tai tomis pat ligomis serga ir tų partijų sudaryti organai.

Didžij mūsų politinio gyvenimo liga yra partijų skaičius: ramaus žemės ūkio krašto gyventojai, neturį labai didelių socialinių ar ekonominių niuansų, algaivino tremtyje net dešimtį įvairiais laikais gyvavusių partijų ar partijėlių ir nešiojasi su jomis, lyg katinas su pūslė, nei nepasidomėję, ar tos partijos turi bent vieną šalininką, tremties masėse, nekaltant jau apie jų, kad ir prislėgtą, egzistavimą krašte.

Imkime kad ir krikščionių demokratų srovę. Tos srovės veikėjai prikėlė iš numirusių net penkias partijas ir tariasi, kad kiekvienas tokios partijos atstovas gali kalbėti, jei ne visos tautos, tai jau didelės jos dalies vardu. Tuo tarpu kai kurios tų partijų tokios skaidlingos, kad kartais tas pats žmogus vienoje iš jų eina pirmininko, kitoje — vicepirmininko, o trečioje sekretoriaus pareigas.

Kad kuri nors kita mūsų politinė srovė tremtyje turėtų panašų skaičių savo padalinų, girdėti neteko. Tai ir kyla klausimas: kuriems galams tokia didelė aritmetika? Juk, susiskaldžius į grupes bei grupylytes, ir darbas sunkesnis ir gyvenimas painesnis. Krašto laisvinimo kova reikalinga labai didelio sutarimo ir vienybės, kurią, į tiek daug grupelių susiskaldžius, tikrai sunku pasiekti. Ir natūralu, kad masės, patyrusios apie tų grupelių nesutarimus, ima burnoti prieš partijas apalmai, nes mūsų masėms pirmiausiai rūpi mūsų tėvynės išlaisvinimas, o ne partinės ambicijos ar kurios nors grupės ar grupelės svoris ir reikšmė.

Antra labai svarbi partijų nepopuliarumo priežastis yra jų tarpusavio kovos metodai. Kad partijos siekia populiarumo ir nori turėti didesnio svorio visuomenėje, suprantamas ir natūralus daktas. Bet kaip jos to populiarumo siekia — kitas klausimas. Juk tokie straipsniai, kaip „Ziburių“ 40 nr. tilpės „Kas nuodija mūsų santykius“, savo stiliumi ir forma nedaro garbės nei mūsų partiams susigrupavimams, nei tai srovei ar partijai, kurią straipsnio autorius atstovauja, nei mūsų sunkiai besiverčiančiai laikraštijai, nei mūsų Žurnalistų Sąjungai, kurios nariu yra, rodos, ir „Ziburių“ redaktorius.

Mūsų tremties visuomenė, pasirodo, seniai yra nučikračius partinio anachronizmo — „bačkinių“ metodu, vartotų vos pradėdam mūsų demokratinį gyvenimą kurti, o mūsų kai kurios partijos priešingai — tais „bačkinių“ metodais tebeoperuoja, nes nieko naujo neismoko ar nenorėjo išmokti. Labai gaila, bet darosi suprantama, kad ne vienas ir tikras demokratas, stebėdamas tokį atžagareivišką „partinį“ veikimą, ne kartą pasisako prieš mūsų partijas ir nori nuo jų stovėti ko toliausiai. M. MAZUKNA.

POPIEZIAUS DELEGATAS BRITŲ ZONOJE

Popiežiaus tautinis delegatas latviams ir estams prof. dr. P. Lavrinovičs aplankė britų zoną susipažinti su latvių katalikų parapijų padėtimi ir aptarti esamuosius tremtinių gyvenimo ir bažnyčios klausimus. Delegatas aplankė taip pat Goettingen ir Pinnebergo studentus. Jo apsilankymo metu Pinneberge įvyko latvių katalikų parapijų klebonų ir visuomenės veikėjų konferencija. LLVSB

SKELBIMAS NR. 51

Iš JAV ir kitur yra pateikomi šiam skelbime išvardinti asmenys. Ieškomeji arba jų likimą žinantieji prašomi atsiųpti C/ Kartotekon per vietos LTB komitetus, kartu nurodant skelbimo eilės Nr. ir įdedant reikiama kiekį pašto ženklų atsakymui apmokeiti.

738. Dr. Juškys iš Kauno; Pivonas Jonas ir jo žmona Stefanija Odinėc.
739. Mrs Peter Juskiš, 223 Clark Place, Elizabeth, N. Jersey/USA — prašo atsiųpti savo motiną Mortą Nasutavičienę, gyvenusią Semeliskėse.
740. Mrs. Lorainne Kosnoska, 6012 So. Kostner Ave., Chicago 29, Ill./USA — prašo atsiųpti: Anna ir Petronella Arlauskas iš Raseinių, Liudviką Stuską iš Bakučių, Petrą Valinčių iš Anvingių.

741. Pranė Krukoniė (Frances Krukoniš) arba jos giminė — prašomi skubiai kreiptis į LG Konsulatą, New York, jos mirusio brolio Joseph Gedraytis (Juozė Gedraičio-Giedraičio) palikimo bylos Nr. 14547/10—A reikalu.
742. Užklydęs laiškas Teresei J. Mardošaitėi nuo International Institute.
LTB C/Kartotekos Vedėjas

IESKIJIMAS

Giminės Amerikoje ieško Prano Sakalausko (Sakalo), žmonos Onos ir dukterų Albinos, Martynos ir Onos iš Kirkilų km. Kidulčių valsč. Sakų apskr. Žinantieji apie jų likimą prašomi pranešti O. Mekšraitytei, (16) Kassel, Mattenberg, Eisenhower 16.

LATVIŲ MENININKAI AUSTRALIJOJE

Iš Australijos gauta žinių, kad Esslingeno latvių teatro artistas O. Belte jau dirba miško darbuose, o jo žmona — ligoninėje. Artistas V. Leists gavęs darbą Melburno plytinėse. Taip pat plytų fabrike dirba baleto solistas A. Fibigs, o balerina A. Ezergalė — slaugytoja bepročių namuose. Abi baleto žvaigždės laukia progos supažindinti melburniečius su savo menu. LLVSB

Mintis

„The Thought“ Lithuanian Newspaper Authorized by US Army Europe Command Headquarters Civil Affairs Division • License No UNDP 203 • Appear 3 times weekly • Editor In Chief and Authorized Licensee J. Vasaitis. (13b) Memmingen, Postfach 2, US Zone, Germany • Population to be served 20,000 • Circulation 4,000 • Printed by Verlagsdruckerei Dietrich & Schuster GmbH. Memmingen, Schranneplatz 6

Leista JAV Kartuočenės Vyriausios Būstinės Europoje • Licenzijos Nr. UNDP 203. Vyr. redaktorius ir leidėjas J. Vasaitis. Redaktoriai: Henr. Zemelis ir St. Kalvaitis • Laikraštis leidžiamas pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais • Prenumerata Vokietijoje mėn. DM 3.— Atskiras numeris 30 pl. • I užsienio mėnesiui DM 4.— I Sovietų Sąjungą, Japoniją ir Austriją laikraštis nesučiunčiamas Skelbimas iki 10 petito eliučių DM 3.—, kiekviena sekanti eliučė 25 Dpt. Uždujauta, sveikinimas ar padėka DM 5.— Pateškijimas — DM 2.— • Einam. sąskaita 1) Postcheckkonto München 421) ir 2) Volksbank Memmingen Postfach 2, T-iel. 2677. Nedarbo valandomis skambinti telef. 2546 • Spausdina Verlagsdruckerei Dietrich & Schuster GmbH. Memmingen, Schranneplatz 6

„Mintis“ atstovai ir platintojai Anglijoje ir visose jos dominijose yra Fabijonas Neveravičius, 40, Fosse Rd. Central, Leicester, England. Prenumerata mėnesiui 3 šilingai, atskiras numeris 3 pengai.